Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 30 (15653) | 1981 оной февралиин 5, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

КОЛХОЗОЙ ТООСООТО СУГЛААН

Эгээл энэ үедэ хаа хаанагүй колхозуудай тоосоото, тоосоото һунгалтын суглаанууд үнгэргэгдэжэ, тэндэ гэшүүдынь жэл соо хэһэн ажалайнгаа дүнгые согсолжо, дутуу дундануудаа, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудаа элирүүлэн, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлно гээшэ.

Колхоз бүхэнэй тоосоото суглаан алишье талаараа ехэ харюусалгатай, хүдөөгэй хүн зоной ажабайдалда тон шухала удха шанартай хэрэг бэлэй дээ. КПСС-эй XXVI съездын болохоёо байһан энэ жэлдэ оронойнгоо экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектые бүхы совет арадай зүбшэн хэлсэжэ байһан онсо ехэ удха шанартай үедэ эдэ суглаанууд үнгэргэгдэжэ байна.

Үнгэрһэн арбадахи табан жэлдэ хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар парти, правительствын бэелүүлһэн асари ехэ хэмжээнүүдэй ашаар манай Буряад ороной колхозуудай материально-техническэ бааза нилээд бэхижээ, экономическа хүсэ шадалынь хараа байса ехэ болоо. Жэшээлхэдэ, колхоз бүхэнэй хубаагдадаггүй фонд һайса нэмээд, үйлэдбэриин бүхы участогуудта шэнэ техникэ, оньһон түхеэрэлгэнүүд улам олоор хэрэглэгдэдэг болоо. Эдэ бүгэдын ашаар колхоз бүхэн үйлэдбэриин, ажаһуудалай, соёл-гэгээрэлэй барилгые ехээр хэхэ аргатай болобо. Тэрэшэлэн колхозникуудай һуудал байдал жэлһээ жэлдэ түбхинэмэ, болбосон һайн, баян дэлгэр боложо байна гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Һүүлэй жэлнүүдтэ олонхи нютагуудта ган гасуур боложо, сагай уларилай хүшэр бэрхэтэй байдал тохёолдуулаашье һаань, зарим түрүү колхозууд, жэшээнь, Бэшүүрэй районой XXI партсъездын, Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ, Яруунын районой «Коммунизм», Хурамхаанай районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд бүхы һалбаринуудтаа муу бэшэ үрэ дүн туйлана.

Колхоз бүхэнэй саашадаа бүри түргэнөөр хүгжэхэ, үйлэдбэриинь үшөө ехээр ургаха хэрэгтэ тоосоото суглаан горитойхон үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Хэрбээ тоосоото элидхэл дотор, гэшүүдэй хэлэһэн үгэнүүд соо ажахыда туйлагдаһан үрэ дүнгүүд бүхы талаараа гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдээд, бии байһан дутагдалнууд гүйсэд элирүүлэгдээд, нюур сахилтагүй шанга шүүмжэлэл хэгдээд байбал, колхозой саашанхи хүгжэлтэдэ бодото нүлөө үзүүлхэ, урагшаа дабшаха зүб замые тодорхойлходо туһалха бшуу.

Илангаяа урзанда жэлдэ колхозуудта болоһон тоосоото суглаануудай дүнгүүдһээ һургаал абаха, тэндэ ушарһан дутагдалнуудые дабтажа яашье болохогүй. Урзанда олохон колхозой хамтын тоосоотоо һунгалтын суглаанда гэшүүдэйнь дииланхинь хабаадуулагдаагүй байха юм. Жэшээнь, Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой бүхы 817 гэшүүдэй оройдоол 240-ниинь энэ суглаанда ерээ. Түнхэнэй районой «Восточные Саяны» колхозой бүхы 1393 гэшүүдэй мүнөө 117 хүниинь тоосоото суглаанда хабаадаһан байна.

Уридшалан ехэ бэлэдхэл хэһэн, эмхидхэлэй хүдэлмэри һайнаар ябуулһан газарта тоосоото һунгалтын суглаанууд олоной эдэбхитэй хабаадалгатайгаар, аша үрэ ехэтэйгээр үнгэргэгдэнэ. 1979 ондо Зэдын районой колхозуудта тоосоото суглаанай болохын урда ехэ бэлэдхэл хэгдээ, ажахынуудай үйлэдбэриин һалбари бүхэндэ зүблөөнүүд үнгэргэгдэжэ, жэлэй зарим нэгэды дүн согсологдоһон, зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Колхозуудай районой совет зарлагдажа, тэндэ хамтын суглаа үнгэргэхэ асуудал хэлсэгдээ һэн. Райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин түрүүлэгшэ С. Л. Мадагуев энэ асуудалаар районой газетэдэ статья бэшээ.

Эдэ бүгэдын ашаар эндэхи колхозуудай тоосоото суглаанудта хамта 67 хүн үгэ хэлээ. Тэдэнэй 40 гараниинь жиирэй колхозникууд байгаа. Ажалай эмхидхэл һайжаруулха, үйлэдбэриин үрэ дүн дээшэлүүлхэ тухай тэдэнэр тодорхой һанамжа, дурадхалнуудые хэлээ.

Харин Хяагтын районой колхозуудта тиимэ хүдэлмэриин хэгдээгүй дээрэһээнь үгэ хэлэһэн хүнүүдэйнь оройдоол 10 хүрэхэгүй процент жиирэй колхозникууд байба. Тиихэдээ гэшүүд үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ ёһоор хабаадаагүй болоно бшуу. Хамтын суглаануудта бэлдэхэ, үнгэргэхэ талаар райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлени, тэрэнэй мэргэжэлтэд колхозуудтаа биратай туһаламжа хүргөөгүй.

Газар гээшэ ажахы бүхэнэй гол баялиг болоно. Тэрэнэйнгээ гектар бүхэниие эзэн ёһоор эдлэжэ, зүбөөр элдүүрилжэ, үтэгжүүлжэ, уһалжа шадаһан колхозууд лэ найдамтай һайн ургаса абадаг бэлэй даа. Гэхэтэй хамта Мухар-Шэбэрэй районой «Знамя Ленина», Сэлэнгын районой «Эрдэм» колхозуудта, мүн бусад зарим ажахынуудта һүүлэй үедэ бэлшээриинь газар ехээр муудажа, энээнһээ ниитын, үмсыншье мал нилээд хохидоно, ашаг шэмэнь эрид доошолно.

Республикын олонхи колхозуудта уһалагдадаг таряалан, сабшалан, бэлшээри яһала ехэ. Теэд тэндэһээнь һанаһанда хүрэмэ ургаса, ашаг үрэ абтанагүй. Юуб гэхэдэ, уһалагдадаг газарта ургаса дээшэлүүлхэ талаар бодото оролдолго гаргагданагүй, агротехникын заабари сахигданагүй ха юм.

Эгээл эдэ шухала асуудалнууд колхозуудай тоосоото һунгалтын суглаан дээрэ бүхы талаһаа һайнаар зүбшэн хэлсэгдэхэ, зүб шиидхэбэри гаргагдаха ёһотой.

Колхозой хамтын суглаан дээрэ хэлсэхэ, шиидхэхэ асуудал олон бэлэй даа. Үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдые, түсэб, уялгануудай дүүргэлтые нарилаар шэнжэлхэ, даабаринуудай дүүргэгдээгүй үлэһэн шалтагаание элирүүлхэтэеэ хамта, 1981 оной түсэбые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалха шухала. Илангаяа малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, ерэхэ хабарай тарилгада эрхимээр бэлдэхэ, үндэр баян ургаса абаха үндэһэ һуури табиха асуудалнууд бүхы талаһаа хэлсэгдэхэ, хүн бүхэнэй гол анхаралда байха зэргэтэй.

Энээнһээ уламжалан, колхозник бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ, ажалай журам шангадхаха асуудал тон хурсаар табигдаха болоно. Ниитын хүдэлмэриһөө али болохоор хулжадаг, ажал хэһэн хэбэртэй үдэр үнгэргөөд ябадаг залхуу хойрог хүнүүд үшөөл бии. Тэдэнэй урда шанга эрилтэ табиха, олоной нюур дээрэ балшыса элирүүлхэ, эсэстэнь колхозһоо гаргаха хүрэтэр хэмжээ абаха шухала. Дааһан ажалдаа харюусалгагүйгөөр, эзэн бусаар хандажа, хамтын ажалда гарза хохидол ушаруулдаг, ниитын хэрэгтэ мүртэй хубита оруулаагүй аад, али аргаар абаха, эдихын хойноһоо оролдодог хүнүүдтэй баһал эрид тэмсэхэ ёһотой.

«1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» соо хүдөө нютагуудые хүгжөөхэ хэрэгые комплексноор шиидхэхэ программа хараалагдана. Тиимэһээ колхоз бүхэн арбан нэгэдэхи табан жэлдэ үйлэдбэреэ хүгжөөхэ, тосхон һууринуудаа болбосон гоё түхэлтэй болгохо, социальна хүгжэлтын түсэбые бэелүүлхэ болоно. Эгээл эндэ ажахын бүхы олзо доходые зүбөөр хубаарилан хэрэглэхэ шухала.

Газар таряалангай ургасые дээшэлүүлхэ, адууһа малай ашаг шэмые ехэ болгохо, продукциин үнэ сэнгые хямдаруулха асуудалнуудые хэлсэхэ зуураа, ажахынууд хоорондын хамжаанай предприятинуудай, Госкомсельхозтехникэ болон агрохим-нэгэдэлнүүдтэй, мүн бусадшье организацинуудтай тогтооһон холбоо барисаа, харилсаагаа һайжаруулха асуудалда баһал анхарал хандуулха байна.

Тоосоото һунгалтын суглаанууд дээрэ колхозой правлениие шэнээр һунгахадаа, бүхы талаһаань зүбшэн хэлсэжэ, ажалаа һайн мэдэхэ, һүбэлгэн бэрхэ, эдэбхитэй шударгы, үнэн сэхэ, хүн зонтой һайнаар хүдэлжэ шадаха, ёһотой эрхимэй эрхим хүнүүдые правлениин бүридэлдэ дэбжүүлхэ байна.

Һайнаар бэлдэгдэжэ, олоной хабаадалгатайгаар, эмхитэйгээр үнгэргэгдэһэн суглаан үүргэ ехэтэй, шиидхэбэринь тодорхой, хүсэтэй, бүтэмжэтэй байха бшуу. Эдэ бүгэдые гүйсэд сахиха, гэшүүн бүхэнэй Уставаар олгогдоһон эрхые хүндэлхэ гээшэ колхозой демократиин гол эрилтэ болоно.

И. ЗАНГЕЕВ,
Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствын колхозой эмхидхэлэй бүлэгэй ахамад экономист.

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ «Жилгражданстрой» гэжэ трестын барилга-хабсаралгын 4-дэхи управлениин харьяата участок, бригадануудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд арба хоноод лэ гаргагдажа байдаг. Мүрысөөнэй манлайда дабшагшадай тоодо В. А. Находкиной хүтэлбэрилдэг бригада нэгэнтэ бэшэ ороһон габьялатай. Энэ бригада КПСС-эй XXV съездын нэрэмжэтэ бригада гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Эдэ үдэрнүүдтэ бригадын гэшүүд эршэтэйгээр хүдэлжэ, халаанайнгаа даабари 120—130 процент бэелүүлнэ. Михаил Константинович Крушинскиин даадаг долоон хүнһөө бүридэһэн звеногойхид урагшатай ажалаараа онсо шалгарна. Тэрэнэй звеногой гэшүүд булта дүй дүршэлтэй, эрмэлзэл түгэс зон юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. К. Крушинский.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ҮШӨӨ НЭГЭ ШЭНЭ ДААБАРИ

«БАМтоннельстрой» управлениин коллектив Байгалай, Байгалай эрьеын, Хойто-Муяын тоннельнүүдые малтажа байна. Энэ коллектив Кадарай хаданууд доогуур 2,3 километр утатай үшөө нэгэ тоннель малтаха даабари абаба. Энэ тоннелиин барилга арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада дүүргэгдэхэ юм.

— Энэ хүнгэн бэшэ зорилго. Юуб гэхэдэ, Кадарай хаданууд хүн зоной һуудаг газарһаа холо оршодог. Богони болзорой туршада тэрэ хада хүрэтэр харгы татаха бологдоно. Кадарай тоннель малтаха оньһон түхеэрэлгэнүүд, зэр зэмсэг Хойто-Байгалда ерэжэ захалаа. Энэ ашаа холын Кадар хүргэжэ, байгша оной хоёрдохи хахад жэлэй туршада тоннель малтаха ажалаа эхилхэмнай, — гэжэ «БАМтоннельстрой» управлениин начальник В. А. Бессолов мэдүүлнэ.

Шэнгэн түлишэ, зэр зэмсэг тээһэн бүлэг машинанууд Северомуйск поселогһоо Кадар тээшэ зорижо гараба. Эдэнэр гурбадахи сүүдхэдээ зориһон газартаа хүрэһэн байха юм. Үбэлэй харгыгаар шэнэ объект тээшэ ашаан зөөгдэжэ эхилбэ.

К. ЖАМЬЯНОВ.

УЛААН-ҮДЫН ЛЕНИНСКЭ КОМСОМОЛОЙ НЭРЭМЖЭТЭ НАРИН СЭМБЫН КОМБИНАДАЙ КОЛЛЕКТИВЭЙ 1981 ОНОЙ СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

Комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад түрэл Коммунис партиингаа XXV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбадахи табан жэлэй түсэбые бүхы технико-экономическа талаарнь дүүргэһэн байна. Түсэбһөө гадуур 17 миллион гаран түхэригэй продукци худалдагдаа.

Мүнөө үедэ комбинадай коллектив КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1980 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проектые халуунаар дэмжэжэ, зүбшэн хэлсэнхэй. Тиин комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшад 1981 ондо иимэ социалис уялгануудые абана:

КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтажа, 1981 оной хоёр һарын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ. Түсэбһөө гадуур 10 тонно ноoһо утааха, 4 мянган дүрбэлжэн метр хилгааһан бүд нэхэхэ. Тиин хоёр һарын түсэбһөө гадуур 150 мянган түхэригэй продукци худалдаха.

Продукци үйлэдбэрилхэ 1981 оной түсэбые декабриин 30-да дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 500 мянган түхэригэй продукци худалдаха. Түсэбһөө гадуур 20 тонно ноoһо угааха, 10 мянган дүрбэлжэн метр хилгааһан бүд нэхэхэ.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ба продукциин шанарые һайжаруулха талаар хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ. Ноoһо илгалгын цехтэ «УЭСК» түхэлэй найман конвейер тодхохо. «АКД» аппарадууд дээрэ утаһа шэрдэлгын шэнэ арга ашаглаха. Технологическа 19 шэнэ түхеэрэлгэ тодхохо. Технологическа 25 түхеэрэлгые һэльбэн шэнэлхэ.

Шэнэ хоёр зүйлэй бүд гаргалга эхилхэ, нэгэ зүйлэй бүдые гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэ хүргэхэ. Гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэйгээр гаргагдадаг бүдэй хэмжээе бүхы хэмжээнэй 42 процентһээ доошо бэшэ болгохо.

Шэнэ техникэ ба технологи үйлэдбэридөө нэбтэрүүлһэнэй ашаар 125 мянган түхэригэй экономическа аша олзо абаха. Бүхы хүдэлмэришэдэй 40 процентһээ бага бэшые бригадна гуримаар хүдэлгэдэг болгохо.

Үйлэдбэриин бүхы участогуудта алмалта, арьбалалтын гуримые шангаар сахиһанай ашаар түүхэй эд, электрын элшэ хүсэ гаргашалгые бага болгожо, 1,5 тонно утаһа, 600 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ, 1.500 гекалори дулаа алмаха. Алмагдаһан эдһээ 10 мянган метр хилгааһан бүд үйлэдбэрилхэ.

Үйлэдбэридөө 122 мянган түхэригэй экономическа аша олзотой уралан нарижуулгын ба ухаалан зохёолгын 300 дурадхал нэбтэрүүлхэ.

Техническэ һуралсалай ба предприятиингаа экономико шэнжэлгын кружогуудта, тусхай мэргэжэлэй курсануудта 559 хүниие һургаха, үдэшын һургуулида 130 хүнэй, дээдэ ба дунда тусхай һургуулинуудта 124 хүнэй һураха эрхэ байдал хангаха.

Комбинадайнгаа коллективэй саашанхи социальна хүгжэлтын түсэб бэелүүлхэ. 1981 ондо хүдэлмэришэдэй ажалай, ажаһуудалай эрхэ байдалые саашадань һайжаруулха. Тэрэнэй тулада:

— хуурай үйлэдбэрилгын цех барижа, ашаглалгада үгэхэ;

— 80 байратай гэр ашаглалгада оруулха.

Купавинска Акимовай нэрэмжэтэ Ленинэй орденто нарин сэмбын фабрикын, Шэтын камвольно-сэмбын комбинадай коллективуудтэй, мүн текстильнэ промышленностиин бусад предприятинуудтай социалис мүрысөөгөө үргэлжэлүүлхэ.

Комбинадай коллективэй хамтын суглаан дээрэ социалис эдэ уялганууд баталагдаба.

УРМА БАЯРААР ХАЛИНА

Байгша оной түрүүшын хахад жэл соо манай совхоз гүрэндэ 982 центнер мяха тушааха түсэбтэй. Тэрэнээ бэелүүлхын тула 1978 ондо түрэһэн 231 толгой бурунуудые шахан таргалуулгада табиһан байгаабди. Тэдэнээ һая тушаахадамнай, 212 толгойнь тарган, 19 толгойнь дундуур тарган гэһэн сэгнэлтээр абтаһан байна. Тиихэдэ эдэ үхэрнүүдэймнай толгой бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 358 килограмм болоо.

Мүнөө манай ажахын хахад жэлэй түсэбые дүүргэхын тула үшөө 64 центнер мяхан тушаагдахаар үлөөд байна. Эдэ шэнээн мяхан КПСС-эй XXVI съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр заабол гүрэндэ тушаагдаха байна.

Мал шахан таргалуулдаг гүүртын малшадтай, бригадир Виктор Раднаевич Рабдановтай энэ асуудалаар хөөрэлдэжэ, зохихо хэмжээнүүдые хараалһан байнабди. Гурбан ондоо үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн интернациональна тус коллектив эбтэй зетэйгээр ажаллаг юм.

Энэ гүүртын малшадые урмашуулхын тула нэмэлтэ түлбэри зохёогдоһон байгаа. Тэрэнэй үндэһөөр 350 килограммһаа дээшэ шэгнүүртэй болоһон үхэр бүриин 10 түхэриг; 400 килограммһаа дээшэ байбалнь —15 түхэриг малшанда түлэгдэбэ. Тиин мүнөө тоосоо гаргахадамнай, энэ гүүртын малшад хамта дээрээ 2040 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаба.

Малшадай ажалай үрэ дүн согсологдожо, нэмэлтэ түлбэринь баярай оршон байдалда үгтэдэг болонхой. Тэрэ үдэр автолавка ерэжэ, эд бараан ба эдеэ хоолой зүйлнүүд элбэгээр худалдагдаа. Энэ гүүртымнай хүдэлмэришэд урма баяраар халин, түрэл партиингаа ээлжээтэ съездые ажалай бэлэгээр угтаад, гүрэндэ мяха худалдалгаар хоёрдохи хахад жэлэйнгээ түсэбые мүн лэ болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ.

А. БАЛДАНОВ,
Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь.

ҮДЭР БҮХЭНӨӨ—ҮНДЭР УРГАСАДА

САҺА, МҮЛЬҺЭ ТОГТООНОБДИ

Һүүлэй хэдэн жэлдэ эндэмнай хабар, зунай үедэ айхабтар шанга ган гасуур удаа удаагаар боложо, таряалан, сабшалан, бэлшээриин газарые хатаагаад, илангаяа мал ажалда бэрхэтэй байдал тохёолдуулаа.

Эгээл энээн дээрэһээ эдүүриин газарта аргатайл һаань, саһа ехээр тогтоохо, тошо мүльһэ хүргэхэ гээшэ тон шухала гэжэ манай совхозойхид һайн ойлгодог болоо.

Тиимэһээ үнгэрэгшэ жэлэй намар таряанай газарта саһа тогтоохо тусхай звено эмхидхээ һэмди. Энэ үбэлдөө саһанай хаа хаанагүй ехээр ороһониие һамбаашалан, тэрэниие нэгэшье хиидхүүлэнгүй таряалан дээрэ тогтоожо абаха хүдэлмэрие бүхэли үбэлдөө ябуулаабди. Трактористнар Я. М. Телешев, А. Ф. Игумнов гэгшэд саһа хахалха, зуруудуудые обоолхо тусхай агрегадай хүсөөр 1500 гектарта тиимэ хүдэлмэри хээд байна. Тусхайлбал, тэдэнэр ДТ-75, К-700 түхэлэй тракторнуудта СВУ-2,6 түхэлэй түхеэрэлгэ шагтагалаад ябана. Хэрэглэмжэһээ гараһан хуушан ДТ-54 тракторай хоёр гэнжые хажуу тээшэнь бодхоожо хушуутуулан холбоһон бэеэрээ, хүндэлэн түмэрнүүдээр бүхэлөөбди. Тэрэмнай хүндэшье, үндэрхэншье хушуутаһан хамуур боложо үгөө. Тэрэниие К-700 түхэлэй трактор шэрээд ябадаг юм. Һалхинай үлеэдэг гол зүг шэгые хүндэлүүлэн эдэ агрегадуудаар зуруудые гаргахадань, тэрээндэ саһан хүр тогтоно.

Бүхыдөө 2000 гаран гектар таряанай газарта саһа тогтоохобди. Үнгэрһэн жэлнүүдэй дүй дүршэл дээрэһээ харахада, ямаршье уларилтай жэлдэ иигэжэ саһа тогтооһон газар дээрэһээ гектар бүриһөө 1,5—2 центнерээр ехэ ургаса абтадаг байна.

Сүхэ голой баруун эрьедэ Сагаан-Арал гэжэ набтаршаг тэгшэ газар бии юм. Тэндэ манай колхозой 500 гектар таряалан, сабшалан, бэлшээри бии. Энэ газарые бүлүүр станцинуудаар уһалжа, урдань орохо аргагүй. Мүн тиишэ һубаг ханаабуудые татажа уһалхань баһал бэрхэтэй. Эдэ бүтэдые хараада абажа, Сүхэ гол дээрэ хаалта хэжэ, хабар уһыень хахаан гаргаха, халяаха гэжэ шиидээбди. Голой эгээл наридхада, нэгэ тээһээ үндэр ганга эрьетэй, нүгөө тээһээ бургааһа шугытай газарта бульдозертой трактораар саһа обоолжо, 150 метр үргэнтэй хаалта хээбди. Тэрээн руугаа СНП-50/80 түхэлэй бүлүүр станцяар уһа гарган, хоёр метр зузаан болотор мүльһэ хүргөөбди.

Хабар Сүхэ гол мүльһэн хушалтаһаа һалажа, уһаниинь урдажа эхилхэдээ, саһанай, мүльһэнэй, хаалтада тогтоол, хажуу тээшээ халиха, набтар газарай сабшалан, бэлшээриин, таряанайшье газар руу урдаха юм.

Январиин хүйтэн соогуур механизаторнууд А. А. Посохов, Л. Д. Колодин, Н. В. Бухольцев гэгшэд үдэр бүри тошо мүльһэ хүргэжэл байгаа. Тиигэжэ тэдэнэр эндэ 3—4 метр үндэр мүльһэн хада хүргэхэ болоно. Тэрэнь хабар хожом, бүри зунай эхин болотор хайлангүй байжа, голой уһые заатагүй хахааха, халяаха бшуу.

Тэрэ уһыень саашань һубаг ханаабуудаар урадхуулан, бүлүүр станцяар дамжуулан, тэндэхи бүхы газарые дуран соогоо уһалха болонобди.

Р. ГИЛЬМАНОВ,
Хяагтын районой «Заря» колхозой ахамад агроном.

ТҮМЭР ЗАМШАД—ПАРТИИН СЪЕЗДДЭ

Совет арад арбан нэгэдэхи табан жэлэй программые найдамтайгаар бэелүүлжэ эхилбэ. Социалис мүрысөөн улам үргэдэнэ. Тэрээндэ хабаадаһан олон миллион хүн зон ажалдаа амжалта туйлажа, ленинскэ партиин XXVI съездые угтахаар шиидэнхэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ ороной түмэр замшад шэн габьяатайгаар ажаллана. Эдэнэй хүдэлмэриин үрэ дүнгүүдһээ ашаа зөөлгэ дулдыдаха, эсэстээ арадай ажахын түсэбүүдые дүүргэлгын амжалта шэрээгдэхэ байна гэжэ эдэнэр һайн ойлгоно.

КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ һалбариингаа абаһан социалис уялгануудые дүүргэһэн тухайдаа түмэр замай ажалшад элидхэнэ. Ашаа зөөхэ талаар январь һарын түсэб 102,6 процентээр дүүргэгдээ. Энэнь нёдондо жэлэй январь һарын хэмжээнһээ 3.5 процентээр ехэ болоно. Ороной бүхы 32 харгы зам түсэбтэ даабаринуудаа дүүргээ.

Һалбари дотор дэлгэрһэн съездын урда тээхи ажалай вахта тухай хөөрэжэ үгэхэ гүйлтатайгаар ТАСС-ай корреспондент **зам харилсаанай министр И. Г. Павловскидо** хандаба.

— Түсэбтэ табан жэлые түгэс һайнаар эхилһэн ушар хадаа ороной коммунистнуудай дээдэ хуралдаае нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө мүрысэдэг олонхи коллективуудэй шэн габьяата хүдэлмэриин үрэ дүн мүн, — гэжэ министр тэмдэглээ. — Шулуу нүүрһэ, нефть, руда, металл, үтэгжүүлгэ, таряа, арадай хэрэглэмжын эд бараан гэхэ мэтэ гол шухала ашаа зөөхэ январь һарын түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдээ. Һүүлэй жэлнүүдтэ январь һарада һалбаридамнай иимэ үрэ дүнгүүд туйлагдаагүй юм гэжэ тэмдэглэхэ байнаб.

Энэ табан жэлые бата найдамтайгаар эхилһэн ушар парти ба Совет гүрэнэй, нүхэр Л. И. Брежневэй ороной түмэр замай транспортые хүгжөөхэ тухайда саг үргэлжэ анхарал оролдолго хандуулгын үрэ дүн болоно.

Үнгэрһэн табан жэлэй үедэ һалбаримнай нилээд ехэ мүнгэ зөөри, тон шэнэ техникэ абаа. Энэнь түмэр замые шэнэ техникээр хангалгые, шэнэдхэн һэльбэлгые үргэдхэхэ арга олгоно. Имагтал имэ үндэһэ һуури дээрэ амжалтата ажалые хангаха доторойнгоо арга нөөсэнүүдые эгээл эршэмтэйгээр хэрэглэжэ шадахабди. Оньһото техникые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэдэнь, социальна асуудалнуудые шиидхэхэдэнь, нютагай партийна организацинууд түмэр замшадта ехэ туһа хүргэнэ.

Һалбарие саашадань нарижуулан һайжаруулха горитой хэмжээнүүд гол шэглэлнүүдэй проект дотор хараалагданхай. Энэнь тэрэнэй хүдэлмэрие нарижуулан һайжаруулгын бата бэхи материальна үндэһэ һуури байгуулна.

Түмэр замшад тухай партиин, бүхы ороной саг үргэлжын анхарал оролдолто гаргажа байһыень онсолон тэмдэглэхые хүсэнэб. Үнгэрһэн табан жэлдэ һалбариин ажалшадай материальна байдалые саашадань һайжаруулгада хабаатай социальна шухала хэдэн асуудалнууд шиидхэгдээ. Ороной түмэр зам дээрэ хүндэ хүшэр вахтада жагсаһан олон мянган хүн зоной байдал, ажаллаха арга боломжо улам һайжаржа байна.

Энэ анхарал оролдолгодонь түмэр замшад ажалай шэнэ туйлалтануудаар харюусана. Түрүүшүүлэй үүсхэл эдэбхи үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ, социалис мүрысөөн шэнэ шатада гаргагдана. Тиигэжэ манай һалбари арадай ажахын бусад һалбариин хүдэлмэрилэгшэдтэй холбоо барисаагаа бэхижүүлнэ. Байгал-Амарай түмэр зам баригдажа байнхай. Тэрэ түсэбтэ табан жэлдэ аша үрэ ехэтэйгээр ажаллажа эхилээ.

Партиин съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ ябаһан хүн бүхэн тухай богонихон хөөрөөн соогоо дурдахын аргагүй байһаниинь халагламаар. Тиимэһээ онсо шэнжэтэй нэгэ жэшээ дурдаһуу: Баруун Сибириин харгы замай Барабинскын локомотивна депогой түрүү машинистнүүд арьбалһан элшэ хүсөөрөө 6 мянган тонно нүүрһэ ашаалжа ябуулха дурадхалтайгаар дүтэрхы харгы замуудай коллективүүдтэ хандаһан байна. Мүнөө бусад коллективүүд иимэ эстафетэнэ поезднуудые бэлдэнэ.

Февралиин даабаринуудые дүүргэхын тула һалбаринмнай хүдэлмэрилэгшэд шэн габьяата ажалаараа бата найдамтай үндэһэ һуури табиба. Түсэбтэ табан жэлые һайнаар эхилһэн ушар түмэр замшадые ажалай амжалтада зоригжуулна. Мүнөө эдэнэр бултадаа хүдэлмэриингөө шанарые һайжаруулха шэнэ арга нөөсэнүүдые дары түргэн хэрэглэхые һанаашалжа байна.

(ТАСС).

ШЭНЭ ТУЙЛАЛТАНУУД ТЭЭШЭ

ТАШКЕНТ. (ТАСС). Узбекистанай Компартиин XX съезд февралиин 3-да республикын ниислэл хотодо нээгдэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай Политбюроһоо бүридэһэн хүндэтэ президиумые делегадууд нэрьемэ альга ташалган доро һунгаа.

Узбекистанай Компартиин ЦК-гай болон шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлнүүд, партиин XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект ба республикын партийнэ организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай элидхэл, тэрэнэй хүтэлбэрилхы органуудые һунгалга съездын зүблэхэ зүйлдэ табигдана.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Узбекистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Ш. Р. Рашидов тоосоото элидхэл хэбэ. Республикын партийна организаци, бүхы ажалшад КПСС-эй дотоодын болон гадаадын политикые халуунаар дэмжэнэ, арад зоной аша туһада, эб найрамдал бэхижүүлгэдэ зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой, нүхэр Л. И. Брежневэй аша үрэ ехэтэй ажал ябуулгые бүхы зүрхэ сэдьхэлһээ һайшаана гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Узбекистанай партийна организациин ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдтэ тогтоходоо, арбадахи табан жэлэй үедэ республика дотор национальна доход 29 процентһээ үлүүгээр дээшэлээ гэжэ элидхэлшэ мэдүүлбэ. Үйлэдбэриин гол фонднууд 1,5 дахин ургаа. Индустри хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэжэ, Узбекистанай үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй харилсаан хубилжа байна: мүнөө промышленностиин хубида ниитын бүхы продуктын хахадһаа үлүүниинь хүртэнэ. Арбадахи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө мүрысэхэдөө, республика хлопок үйлэдбэрилгэдэ ехэ амжалта туйлаа — 6 миллионһоо дээшэ тонно хлопок хуряагдаа.

Экономикые саашадань хүгжөөхэ арга боломжонуудта, политическэ-хүмүүжүүлгын, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин асуудалнуудта делегадууд анхаралаа ехээр хандуулба.

Узбекистанай Компартиин шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл шагнагдаһан байна.

Съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

ПАРТИИН ХАРАА ТҮСЭБ БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэнэбди

ГАЗАРТА ЭЗЭН ХЭРЭГТЭЙ

«1981 — 1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проект партиин XXVI съезд дээрэ зүбшэгдэн баталагдахань. Партиин энэ шухала документые совет хүн бүхэн гүнзэгыгөөр шудалжа, өөһэдынгөө һанамжа, дурадхал оруулна.

Проект соо арбадахи табан жэлэй гол дүнгүүд согсолоогдожо, шэнэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй зорилгонууд хараалагдана. Энэ табан жэлэй гол зорилгонуудай нэгэн гэхэдэ, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ ба ашаг үрэынь дээшэлүүлхэ, продукци үйлэдбэрилгые эхэ болгохо ба шанарыень һайжаруулха болоно. Табан жэлэй туршада хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые жэлэй дундаа эрэгын хэмжээ 12—14 процентээр эхэ болгохо зорилго табигдана.

Энэ хадаа саг үргэлжэ ган гасуурта дайрагдадаг манай эндэхи байдалтай ажахыда һүнгэн хэрэг бэшэ. Гэбэшье тэрэниие бэелүүлмээр. Бии байгаа доторойнгоо арга боломжо, хаба шадалаа таарулан элсүүлбэл, бүри сэхэшье амжалта туйлагдаха болохо. Илангаяа мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлэхэ эхэ анхарал хандуулагдана. Малаа ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ, эхэ һү, мяха, ноолуур абахын тула тэдэниие һайнаар эдеэлүүлхэ, тобир тарган байлгаха ёһотой. «Үнеэнэй һүн хэлэндэ» гэжэ зон дэмы хэлэдэггүй, үнэхөөрөөшье, хүсэд һайса эдеэлээгүй үнеэн ямар һү үгэхэб гээшэб. Эндэһээ мал ажалай продукциин үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхын тула бүхы малаа эдэй бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангаха ёһотойбди. Бата найдамтай тэжээлэй үндэһэ һүүри байгуулха гээшэ ажахы бүхэнэй шухалын шухала, түрүүшын ээлжээндэ бэелүүлэгдэхэ асуудал гэжэ би тоолохо байнаб.

«Тэжээл үйлэдбэрилгые үндэһөөрнь һайжаруулха, ниитын мал ажалые ба хүн зоной хубидаа баридаг малые тэжээлээр хангаха гээшэ хойшолуулашагүй зорилго мүн. Колхоз болон совхозуудта тэжээл үйлэдбэрилгые тусхай һалбариин шэнжэтэй болгохо» гэжэ проект соо хэлээтэй. Энэ тон зүб. Тэжээл үйлэдбэрилгые тусхай һалбари болгожо, бүхы талаһаань тэрэниие хүгжөөлгэ, хүдөө ажахые сашаадань одоошье хурдан түргэн хүгжөөхэ арга нүхэсэл олдохо байгаа.

Манай совхоздо һүүлэй хэдэн жэлэй туршада энэ талаар горитой хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Манай лугомелиоративна отряд үргэлжэ, тусхай цех болгодохоор хараалагдана. Мүнөөшье манай отрядта тусхай онһон техникэ, тракторнууд үгтэнхэй. Луговод бүхэндэ тусхай сабшалан даалгагданхай. Өөһэдынгөө хүсөөр эхэ газар дээрэ культурно-техническэ хүдэлмэри хэжэ, ашаа үрэ эхэтэй сабшалан болгодобди.

Далаад онуудай эхээр намарай үедэ манай энэ зүгүүр ябаа һаа, Үдын голой сабшалан дээрэ оройдоол хэдэхэн һэрингүүдые хараха байгааш. Харин мүнөө энэ сабшалан манай ажахын одоол урда харахэ газарынь болонхой. Урдань үбһэ, зүнгүй малда гэшхүүлжэ, үрэжөөгүй мүндашаһан газар дээрэ уһалууриин системэ байгуулагданхай, культур-техническэ хүдэлмэри хэгдэнхэй байна. Тэрэнэй ашаар һэжээ гэрэлтэй болоһон. Иигэжэ газараа һайжаруулха хэрэгтэй ... жүүлгэ оруулха гээшэ шухала. Газарайнгаа хүрьһэнэй ямар бодосуудаар дуталдадагые һайн ойлгожо, мэдэжэ абаха хэрэгтэй. Теэд манда энэ үтэгжүүлгэ ходо дуталдана. Бидэндэ 2400 тонно минеральна үтэгжүүлгэ хэрэгтэй болодог, теэд энэ үгтэнэгүй. Сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргажа, энэ дутаглалаа хүсэлдүүлхые оролдонобди.

Тэжээл үйлэдбэрилгые тусхай һалбари болгожо, сабшалан, таряалан дээрэ жэлэй дүрбэн сагта таһалгарагүйгөөр ажаллаха, ниитын адууһа малые үбһэ тэжээлээр гүнсэд хангаха арга бии. Һүүлэй жэлнүүдтэ Үдын голой сабшалан дээрэ культур-техническэ хүдэлмэри хэжэ, тэрэниие үргэдхэхэ зорилготойбди. Дошо болдог болон бургааһа үндэһөөрнь түлхихэ, сэбэрлэхэ, намаг хатаагдаха байна. Тиихэдэ Ааланай отделенидэ Хотогорой уһалууриин системэ баригдажа, ашаглалгада үгтэхэ ёһотой.

Тэрэшэлэн малай байранууд дүтэ оршодог сабшалангай үрэжүүлэн һайжаруулха талаар эхэ хүдэлмэри хэгдэхэ. Энэ сабшалан дээрэ дүй дүршэлтэй луговодууд ажаллажа байдаг. Тэдэнэй хэһэн хүдэлмэри эхэ. Гэбэшье эдэмнай үнаар дуталдадаг байна. Үнинэй луговодууд Б-Ц. Доржиев, Г. О. Очиров гэгшэд жэл бүри муу бэшэ ургаса ургуулна. Тэдэндэ үбэлэй эхэ тошо халаадаг. Тиигээд хабартаа булагай уһанай эхэ байха үеэр сабшалангаа уһалалулхые оролдог юм. Эдэ луговодууд сабшалангаа шүтэ бургааһанһаа сүбэлжэ, үргэдхэжэ арга боломжотой. Тээд бидэндэ тусхай хүсэтэ техникэ үгы. Мүнөөшье нигээд лэ баһа дулаан болохоор, сабшалан дээрэ таһалгарагүй ажаллаха саг орохонь. Тээд бүхы техникэмнай тарашаһан. Тусхай тэжээл бэлдэхэ цех гэхэ гү, али һалбари бии болгохоор, тэрэниие техникээр хангаха, нэгэн хүнэй мэдэлдэ байлгаха шухала гэжэ һанагдана. Энэ һалбаридан хүдэлмэри үргэлжэ, тэрэнэй дуунан өөһэдөө хуряажа абаад, малайнгаа байрануудта зөөхэ хэрэгтэй.

Юрэдөөл, минии һанахада, ниитэ һалбари байгуулжа, газараа ёһотой эзэтэй болгохо гээшэ алишье талаараа һайн, ниитын адууһа малда үбһэ тэжээл бэлдэхэ хэрэг гуриим журамтай, харюусалгатай болохо байна. Иигэжэ тэжээлэй бата найдамтай үндэһэ һүүри табижа, партиин хараалһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга олохо байнабди.

Г. БУЛАТОВ.
Хориин совхозой лугомелиоративна отрядай бригадир.

ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ-ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

ХҮНДЭ ЕХЭТЭЙ ХҮН

БҮРИ һаяхана һэн. Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театр соо областной партийна конференци боложо байгаа. Хүн зон олон даа, делегадуудай дундаһаа дүтэ таниха нүхэдөөшье гансата обёорхонь бэрхэтэй. Тиигээдшье уулзажа, удаан хөөрэлдэхэшье арга бага. Гансал амар мэндээ андалдажа, хоёр нэгэн үгэ хэлсэжэ хахасанабди. Хэды тиимэ байбашье, урданайнгаа танилнуудай нэгэн—мүнөө үнгэржэ байгаа партийна конференциин делегат Доржи Шухурович Мункуевтай уулзажа, бага зэргэ хөөрэлдэбэбди. Зүгөөр, энэ түрүүшымнай уулзалга бэшэ юм. Үнгэрһэн намар тэрэнэй даадаг Цайдамай отделенеэр ябажа, ажал хүдэлмэритэйнь, хүн зонтойнь һайса танилсаа һэмди, өөртэйнь үни удаан һууажа, эльгээ даран байжа хөөрэлдөө бэлэйбди. Урданшье оло дахин уулзаһан аабзабди даа. Тобшолходо, үнинэй танил зомди. Тиихэдэ талха таряаншье оройдоо ургаагүй, үбһэ тэжээлшье мүртэй бэлдэгдээгүй байгаа.

—Нүхэр, тулажал байнабди, энэ үбэлжэлгээ бараг лэ дабажа гараха һанаатайбди,—гэжэ отделение эрхилэгшэ тээсгэн уулзахадаа хөөрэбэ.

табижа, үдэр, һүни илгаагүй шахуу хонишод, малшадаа эрьежэл, али болохо талаар тэдэнэйнгээ зориг бадаруулжал ябаһаар.

—Тиигээгүйдэшье аргагүй болонхой, хүндэшэг лэ үбэлжэлгэ боложо байна,—гэжэ нүхэр Мункуев дахинаа хөөрэхэ юм. — Миил гараа дэлгээд һуултай бэшэ, шадал зэргээрээ арга боломжоёо бэдэрнэл гээшэбди...

Нээрээшье, отделениие эрхилэгшэдэ али болохоор арга боломжыень оложо, ажал хэрэгээ ябуулха, хүн зоноо зүбөөр ударидаха, хүтэлбэрилхэ ушар саг үргэлжэ гаражал байдаг ха юм даа. Эндэ нэн түрүүн хүнүүдтэй үгээ ойлголсожо хүдэлхэ, зоной найдалда хүртэхэ гээшэ ехэ удхатай. Энэ талаар Доржи Шухурович өөрын «нюусатай», «түлхюуртэй» гээд һанагдадаг. Яахадааб гэхэдэ, хүдэлмэришэ зон дуталдана, ямар нэгэн хэрэгсэл үгы, машина, техникэ хүртэнэгүй гэхэ мэтын шалтаг баряад, ажал хүдэлмэрөө һаатуулжа, тэрэ һуугаагүй юм. Харин үлүү шууяа нэрьеэгүйхэнеэр, урдахи ажалаа болзор соонь бүтээгээд лэ ябадаг, даруухан зантай агша. Үйлэдбэриин хуби заяа шиидхэлсэжэ байһан жиирэй хүнүүдтэй нэгэн

мартадаггүй, шухала асуудалай гарахада, тэндээ хэлсэн зүбшэдэг гуримтай. Энэнь нүлөө ехэтэй байдаг, ажалдань горитой түлхисэ боложо үгэдэг юм.

ХОЁР жэлэй урда тээ бэлэй. «Бестужевский» совхозой Цайдамай, Сэлэнгын совхозой Ехэ-Сагаанай фермэнүүдэй коллективүүд хоорондоо социалис мүрысөөнэй хэлсээ баталжа, һү ехээр һаахын түлөө тэмсэжэ эхилбэ. Тиигээд «Гээгдэжэ ябаһан нэгэшье хүн хажуудашни байха ёһогүй» гэһэн уряа доро хүдэлжэ захалба. Энэ үүсхэл тухай түрүүшээр совхозой дирекцидэ, партийна комитедтэ, һүүлээрнь партиин райкомдо мэдэгдэбэ. Уданшьегүй, хаа яаннагүй үүсхэлынь дэмжэгдэжэ, «Улаан-Сэлэнгэ» газетэдэ һаалишадай нэмэл бэшэг толилогдоо бэлэй. Малшадай абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ отделениие эрхилэгшэ ехэхэн нүлөө үзүүлээ гээ һаа, зүбтэй. Тэрэ хүнүүдые уур сухалаараа дарахаяа һэдээгүй, харин түрүү зонтоёо хөөрэлдэжэ, мэдэхэ шадахагүй юумыень ойлгуулжа, урмашуулжа байдаг. Одоол тэрэл үеэр отделениие эрхилэгшын эмхидхэхы мэргэжэл, шадабари үшөө

—Гайтайя байна, мүнөөдөө ехэ үгэ «алдахаар» бэшэ, ногоон дээрэ гаратарнай, үшөөл үды, нилээдгүйл тухашаралдаха хабди. Юун гэхэб, зонойнай зориг эршэдэнхэй даа...

Зүйтэйл даа, зоной, нүхэдэй зориттой, урагшаа һанаатай, үнэн зүрхэнһөө аһан шадалаараа оролдон ажаллажа байхада, урматай, баяртайшье ябагдана гээшэ. Энэмнай ажабайдалай жама ёһо болоно бшуу. Тиимэһээ хэды хүшэр хүндэ үбэлжэлгын боложо байбашье һаа, Доржи Шухурович уруу дуруу бэшэ, урдынхиһаа үлүүгээр һанаагаа хамта ажабайдалай гүн соо ябажа дадашанхай. Ажалай үдэрэй эхилхын урда тээ олохон фермэ, отара дээгүүрээ ябажа үрдидэг, хаана ямар юумэнэй хэгдэжэ байһаниие хэрадаг, шалгадаг, малшад, механизаторнуудтаяа хөөрэлдэдэг, гүйлтэ, гомдолнууд болон һанамжа дурадхалнуудыень анхаралтайгаар шагнажа, сэдьхэл бодолоороо хубаалдадаг. Тиимэл хадаа отделени соохи һониноо дууһан мэдэһэн ябадаг. Ажал хэрэгээ эрхилхэдээ, заатагүй олоной хүсэндэ түшэглэдэг. Тиихэдээ партийна ба ниитын организацинуудаа орто дахин тобойсо харагдаба. Ушарынь нүхэр Мункуев отделениингээ зоотехник Дулма Лодоновна Лундуковатай суг хамта фермэ дээрэ эрид хубилалта хэжэ, һү һаалияа горитойгоор дээшэлүүлжэ шадаа һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Цайдамай фермэдэ гуримтай боложо, тэндэхи һаалишад муу бэшээр хүдэлжэ байнхай. Тус фермын түрүү һаалишад Цыренцу Лубсановна Золтуева, Аграфена Бальжинимаевна Жалсанова болон бусад бүришье һайн үрэ дүнгүүдтэй. Мүнөө зоотехник—фермые

даагша нүхэр Лундукова тугаллаһан үнеэдые саг соонь искусственна аргаар үрэжүүлхэ, үнеэдээ зүбөөр эдеэлүүлэн һааха, һаалишадайнгаа мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ асуудалнуудые һайнаар шиидхэдэг болоо.

—Сугтаа, бэе бэеэ ойлголсожо хүдэлхэдэ, бэедэ хүнгэн, ажал хүдэлмэримнайшье урагшатай, — гэжэ Дулма Лодоновна эрхилэгшэеэ магтана. —Түргэншье һаа, юумые саагуур, гүнзэгыгөөр бодожо үзэдэг, заабол зүб тээшэнь бүтээдэг хүн. Яһалахан дүй дүршэлтэй болоо даа...

...Коммунист Доржи Шухурович Сэлэнгын районой «Бестужевский» совхозой Цайдамай отделениин эрхилэгшээр 1967 онһоо хойшо хүдэлнэ. Тиигэбэшье дүй дүршэлдөө найдаад һуудаггүй, шэнэ, түрүү онол аргануудые бэдэрдэг, шудалдаг, нэбтэрүүлдэг заншалтай. Ушар иимэһээ энэ үе соо нүхэр Мункуевай бүтээһэн хэрэг ехэ. Тосхон һууринаа болбосон түхэлтэй болгохын тула оролдоо, барилгын хүдэлмэриие шангадхаа. Һургуулиин шэнэ байшангые шулуугаар бодхоогоо, конторо баряа, байрын хэдэн гэрнүүдые ашаглалгада тушаагаа. Эндээ багаханшье һаа, өөрын клубтай, хүдөөгэй библиотекэ, эмнэлгын пункт бии. Ажалша малшадай зониинь баян дэлгэр ажаһуудаг. Телевизор, радио, холодильниггүй айлайхи үгы. Эндэшье эрхилэгшын габьяа байха. Тэрэмнай арад зоноо сэбэр һайхан байлгахын, оюун бодолойнь эрилтые сум хангахын тула үнэн зүрхэнһөө оролдожо ябадаг шуу. Хүнэй нюур үлүүсэ хараха гү, али һайн, муу гэжэ илгаха ябадал гаргадаггүй, хүн бүхэнэй абари зан мэдэжэ, шадал хүсэнэйнь зэргээр эрилтэ табидаг жэшээтэй. Илангаяа залуу хүдэлмэришэдтөө, мэргэжэлтэдтээ онсо анхарал хандуулдаг ёһо гуримтай. Нютагайнь зон үбгэн, задуугүй Доржи Шухуровичһаа зүбшэл, заабари абажа һурашанхай. Эдэ бүхы һайн айхан хэрэгүүдэйнгээ түлөө нүхэр Мункуев ажахынгаа коммунистнуудай үндэр этигэл найдабарида хүртэжэ, КПСС-эй обкомой, Гусиноозёрскэ горкомой партийна конференцинүүдтэ нэгэнтэ бэшэ делегадаар һунгагдаһан байна. Мүн энээнэй урда тээ СССР-эй профсоюзай XVI съездэ бүряад ороноо түлөөлһэниинь баһа гайхалгүй.

...Үбэлэй шаргал наран баруун хойшоо хэлтыжэ, Галута-Нуурай эрьеые үдэшын бүрэнхы харааан манатан хүшажа, хүйтэн жабар бууба. Уданшьегүй тосхоной үйлсөөр электрын гэрэл яларжа, сагай ошоһониие һануулна. Тиигэһээр байтар, удаа дараалан эндэхи айлнуудай галнууд унтаржа, бүришье орой, хахад һүниин дүтэлһэнэй тэмдэг үгэбэ. Тиигэбэшье сэлеэн һууринай голдо барижа бодхоогдоһон үндэр томо сагаан гэрэй үргэн олон сонхонуудаар зайн гал гэрэл туяагаа сасаргаһан зандаа. Энэмнай Доржи Шухуровичай гэр гээшэ. Совхозой отделениие эрхилэгшын ажалай үдэр үшөө дүүрээгүй хэбэртэй. Тэрэ партийна конференци дээрэһээ хадууужа ерэһэн асуудалнуудаа дахинаа хаража, бодомжолжо, дүрбэн тээшээ шэбшэжэ, үргэһэ нойргүй һууна хаш...

Ив. ОЧОРОН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. Ш. Мункуев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Совет орон дотор

Бүхэсоюзна габшагай барилга гэжэ соносхогдоһон Томскын нефтехимическэ комбинадта ашаглалгын урда тээхи хүдэлмэринүүд хэгдэжэ байна. КПСС-эй XXVI съездын эхилхэ үдэр хүрэтэр эндэ түрүүшын полипропилен үйлэдбэрилхэ зорилго табигдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бэлэн продукци хадагалха амһартанууд.

ТАСС-ай фотохронико.

ЕХЭШҮҮЛ ВОЛОН ҮХИБҮҮДТЭ ЗОРЮУЛАГДАНА

РЯЗАНЬ. Рязанска областиин эгээл залуу «Искра» гэжэ һуурин тосхондо соёлой-спортивна түб нээгдэбэ. Гахайн мяха промышленна аргаар үйлэдбэрилхэ предприятиин хүдэлмэрилэгшэд тэндэ ажаһуудаг юм.

Тосхоной социально-соёлой хүгжэлтын түсэбэй ёһоор баригдаһан Соёлой ордондо комплексын хүдэлмэрилэгшэдэй амархын тула бүхы эрхэ байдал байгуулагданхай. «Искрада» дуунай-инструментальна ансамбль, духовой оркестр бии. Кинофотостуди, дүрсэлэн харуулдаг искусствын кружогууд, драмын коллектив ба хатарай ансамбль хүдэлдэг. Тосхоной үхибүүдтэ зорюулагдажа, эдир техникүүдэй станци ба хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули хүдэлдэг. Ехэшүүл болон үхибүүд мүнөөнэй спортын зал соо спортын дуратай зүйлнүүдые эрхилдэг байна. Тэрээнтэй зэргэлээд тамаралгын бассейн баригдахаар хараалагдана.

Арбадахи табан жэлдэ Рязанска областиин колхоз, совхозуудта соёлой 40 байшан, клуб нээгдээ.

(ТАСС).

ЭРИЛТЭНЬ ХАНГАГДАНАГҮЙ

Зүүн-Мүрэнэй һү һаалиин комплексын комсомол-залуушуул энэ үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ ба худалдахын тула болохоёо байгаа партиин XXVI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, даалгагдаһан 393 үнеэн бүгэнэйнгөө ашаг шэмые дээшэлүүлжэ, һү ехээр үйлэдбэрилхэ, бэлэдхэхэ гэһэн зорилгоёо бэелүүлхэ гэжэ оролдоно.

Мүнөө эндэ 235 үнеэн һаагдажа, үнеэн бүриһөө үдэртөө дунда зэргээр 8,8 килограмм һүн абтана. Хэрбээ, урзандаа комплексоороо сүүдхэдээ 1100 килограмм һү һаадаг байһан һаа, харин нёдондо тэрэнээ 2087 килограммда хүргэжэ шадаа. Тэрэнэй ашаар колхоз һү үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабариие үлүүлэн дүүргэһэн байна. Энэ ехэ ажалай туйлалта ганса тэжээл ехээр бэлдэһэнһээ болоо бэшэ, харин эндэ хүдэлжэ байһан хүнүүдэй ажалаа шадамараар эмхидхэһэнһээнь дулдыдаа. Мүнөө комплексдо 30 хүн ажаллана. Зүгөөр колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд эдэ залуу хүбүүд, басагадта анхаралаа багаар хандуулна гэхээр. Юуб гэхэдэ, удаан хүдэлжэ классностияа дээшэлүүлһэн һаалишадта нэмэлтэ түлэбэри түлэгдэнэгүй. Районой хүдөө ажахын управлениин хүтэлөөлэгшэд жэл бүхэндэ малшадай мэргэжэл шалгаха хүдэлмэри үнгэргэнэгүй. Һайн шанартай һү гүрэндэ тушааһанайнь түлөө мүн лэ нэмэлтэ түлөөһэн үгтэнэгүй.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлени малшадайнгаа эрилтэнүүдые хүсэд ханганагүй. Жэл соо гансал халаадһа ондоо ажалай тусхай хубсаһа үгөөгүй. Эдэ дурсагдагша дүтүү дундануудые усадхаха, малшадта анхаралаа ехээр хандуулдаг болохо аабза гэжэ тэдэнэр колхозой хүтэлбэрилэгшэдһөө хүлеэнэ.

И. ФЕДОРОВ.

Түнхэнэй район.

ХҮДЭЛМЭРИШЭН БЭШЭГШЭДЭЙ ХЭШЭЭЛ

«Текстильщик» гэһэн олон хэһэгээр гарадаг газетын редакциин дэргэдэ хүдэлмэришэн бэшэгшэдэй, ханын һонинуудай редакторнуудай ээлжээтэ хэшээл үнгэргэгдэбэ. Нарин сэмбын комбинадай парткомой секретарь В. А. Агалова хэшээлые нээбэ.

Удаань тус газетын редактор Ю. Г. Богомолов шагнагшадай урда үгэ хэлэжэ, хэблэлэй хүндэтэ үүргэ тухай хөөрэбэ. Хүдэлмэришэн бэшэгшэдэй урда табигдаһан зорилгонууд, ханын һонинуудай удха, найруулгые һайжаруулхын тула ямар хэмжээнүүд абтаха ёһотойб гэһэн асуудал тушаа тоггобо. «Правда Бурятии» газетын бэшэгүүдэй таһагые даагша К. М. Баторов хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдтэй харилсаа холбоо байгуулха талаар дүй дүршэлөө хубаалдаба.

Удаань газетын хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаадалсадаг В. В. Ходзинский, О. О. Очирова, Н. С. Попова, А. Д. Батуева, Г. Е. Спиридонова, бусадшье тус газетэдэ толилогдодог материалнуудай шанарые һайжаруулха талаар һанамжа, дурадхалнуудаа элирхэйлбэ.

Ю. БУДАНОВ.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

ХУРЬГАДАА ЗҮБӨӨР ТҮЛЖҮҮЛЭЕ

Республикымнай олонхи ажахынуудай гол һалбари болохо хонин ажалай эгээн шухала хүдэлмэри — хурьга абалга эхилбэ. Зарим колхоз, совхозуудта февралиин эхеэр хонид хурьгалжа захалха байна. Энэ ажалнай айхабтар ехэ харюусалгатай ха юм: тэрэниие таряа хуряалгатай дэмы жэшэдэггүй. Тиимэһээ хонишон бүхэн нэн түрүүн эхэ хонидоо түрэлгэдэнь һайса бэлдэхэ, үдэр бүри бэлшээхэ, зүбөөр эдеэлүүлхэ, тэжээлээ нөөсэлжэ, гамтайгаар гаргашалха, бүлеэн уһаар хангаха гэжэ оролдодог. Хоёрдохёор, хонидойнгоо ба хурьгадайнгаа байрануудые һайса дулаалдаг, хобоо хобтонуудые, харша хаамагуудыень, түлеэ залһыень хүсэд хүрэхөөр бэлдэдэг, эм домтой аптечкэнүүдые, хони, хурьга тэмдэглэхэ шэрэ, хонишодой, хурьгашадай үмдэхэ ажалай тусхай хубсаһа болон бусад хэрэгтэй юумэ эртээнһээ нөөсэлдэг ааб даа. Эндэ үшөө юу нэмэжэ хэлэхэб гэхэдэ, хурьгашадаар хүдэлхэ хүнүүдые саг соонь томилхо зэргэтэй. Энээндэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд гол анхарал хандуулха болоно. Иигэжэ булта ажалдаа үнэн сэдьхэлээрээ хандаад, үсэд шангаар ажаллабал, түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, хонин ажалаа хүгжөөлгэдөө амжалта туйлаха арга боломжо бии.

Хэнэйшье мэдэһээр, эхэ хонидой хээли табан һарын туршада хүгжэжэ, хурьганиинь бэежэдэг. Үрэжүүлэгдэһэнэй һүүлээр 100 хоногой үнгэрөөд байхада, хонидой досоохи хурьган оройдоол 600—700 грамм шэгнүүртэй болодог һаа, харин һүүлшын 50 хоногто тэрэнь 4 килограмм хүрэтэр гэхэ гү, али 6 дахин томо болодог байна. Иигэжэ хонидой хээлинь гурбадахи, илангаяа дүрбэдэхи һарадаа илангаяа түргэн томо болоно. Тиимэһээ хонидой хурьгалха дүтэлһэн һүүлшын һара тон харюусалгатай гэжэ тоологдодог. Эгээл энэ үедэ эхэ хонидто үбһэ тэжээл, илангаяа талха таряанай зүйл нэмэжэ эдюулхэ, мүн тэрэниие зүбөөр хубаарилжа үгэхэ гээшэ ехэхэн удха шанартай. Хэрбээ түрэхэ хонидоо муугаар эдеэлүүлээ гү, али шэмэтэй һайн тэжээл таһалдуулаа һаа, тэдэнь дутуу түрэжэ гү, али үхэһэн хурьгадые гаргажа болохо бшуу. Тиимэһээ хурьгадайнь элүүр энхэ, томо, шэрхи байхынь тула тэдэниие эдеэлсэтэй газарта бэлшээхэ хэрэгтэй. Саһа ехэтэй газарай байгаа һаань, тусхай түхеэрэлгэнүүдые табижа, тэрэниие этүүлхэ, түлхюулхэ, поли дээрэ үлэһэн һолоомоной узуур дээрэ хонидые адуулха шухала. Тэрэнэй хажуугаар, тус бүридэнь 1,5 килограмм үбһэ, 300 грамм талха таряанай зүйл үгэлсэхэ болоно. Мүн хонидто бүлеэн уһа уулгаха эрилтэ табигдадаг. Юуб гэхэдэ, иимэ уһанда элдэб янзын минеральна бодосууд элбэг ехэ байдаг. Тиимэһээ үбһэ тэжээлэй дутамаг сагта хонидто бүлеэдхэгдэһэн уһа садатарнь уулгаха гээшэ тон ехэ удха шанартай.

Хурьгалха дүтэлһэн хонидые ханамжатайгаар харууһалха тухай асуудал эндэ дахинаа гаража ерэнэ. Үглөөгүүр дулаан байраһаань гаргахадаа, тэжээл хубаарилан үгэхэдөө, уһалхадаа, тэдэнэй дарасалдахагүйнь тула саг соонь хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй болоно. Хэрбээ дарасалдаба, түрисэлдэбэл, хурьгадаашье аюулда оруулжа, мүн өөһэдөөшье гэмтэжэ болохо ха юм.

Хурьгалхынь урда хонидой хүхэ дэлэнгэйнь захаархи үлүү үһэ нооһо, хойто хүлэйнь сами талын, һүүл багайнь, нюдыень тойрон ургаһан нооһыень хайшалха хэрэгтэй. Юундэб гэхэдэ, нарай хурьгад эхынгээ хүхэ дэлэнгые бэдэрхэдээ, дэхэхэдээ, муухай нооһо эдилсэжэ, доторой үбшэндэ дайрагдадаг.

Түл абаха байраяа тон һайнаар дулаалха, ханыень шэглэхэ, шабаха, сонхыень шэллэхэ, сэбэр агаар оруулха, вентиляционно хоолойень заһабарилха хэрэгтэй.

Хориин, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй районуудай олонхи хонишод байранууд соогоо уһа хэдэг томо амһартануудые табяад, хонидоо, хурьгадаа бүлеэн уһаар таһалгарягүй хангадаг.

Энэ шухала хэрэгтэ жэжэ юумэн гэжэ байдаггүй. Бүхы юумэн шухала хэрэгтэй. Хони, хурьгадаа хааха, 1,0—1,5 метр утатай 80—100 хаамаг, 3 метр утатай 40—50 хаалта хаамжануудые, хүсэд хүрэхөөр хобоо хобтонуудые бэлдэхэ ёһотой. Мүн үмдэхэ халаадһаа эхилээд, бүхы хэрэгтэй юумые уридшалан бэлдэхэ ушартай. Илангаяа ажалша бэрхэ, дүршэлтэй хүнүүдые хурьгашадаар томилхо шухала. Олохон ажахынууд гол түлэб залуушуулые хурьгашадаар абадаг хадань, тэдээндэ анхаралтай һайнаар хандажа, энэ мэргэжэлдэ түргэнөөр һургаха, туһалха хэрэгтэй болоно.

Иигэжэ ахалагша хонишоной заабари, хүтэлбэри доро бригадын бүхы гэшүүдэй эбтэй зэтэйгээр, эмхитэйгээр, журамтайгаар ажаллабал, түл һайнаар абтаха байна бшуу.

Түл абаха үедэ ахалагша хонишон бүхы мэргэжэл шадабарияа гаргажа, отара дээрэхи ажалые тон наринаар эмхидхэхэ, зоотехническэ заабари зүбөөр сахиха, хони, хурьгадаа саг соонь эдеэлүүлхэ, уһалха, тэжээлээ нэмэлтэ бодосуудаар шанаржуулха, ариг сэбэрые сахижа, элдэб үбшэ хабшаниие һэргылхэ хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Хонидой түрэхэ дүтэлхэдэ, хоёр-гурбан үдэр урид бүлэгһөөнь тэдэниие таһалжа, газаагва байлгаха ёһотой. Хурьгалха болоходонь, дулаан байрада оруулжа, наринаар харууһалха, түрүүлхэ болоно. Эхэ хонид гол түлэб 30—40 минутын туршада хурьгалдаг гээшэ. Гэбэшье олонхи ушарта хонид түрэжэ ядадаг, хурьгад эхэһээ гарахадаа, амигүй гү, али бүтэнги байдаг. Иимэ юумын болохогүйн тула хонишод хаража байгаад, хонидой түрэхэдэ, түрүүшын туһаламжа хүргэхэ, хурьгадынь абаха уялгатай. Иигэжэ ажалладаггүй дээрэһээнь зарим хонишодой отарануудта үхэһэн хурьгадай гараханиинь тон олон болодог байна. Тиимэһээ ахалагша хонишон үдэр, һүнигүй хурьга абаха хүнүүдые томилон табиха, тэдэнэрэй ажалыень хинан шалгажа байха, шанга эрилтэ табиха зэргэтэй.

Хонидой түрэхэтэйнь сасуу, хурьгыень эхэдэнь долёолгохо ёһотой. Тиихэдэ өөрынгөө түлые олон хурьгад сооһоо үнэрөөрнь таниха болодог, мүн набтаһаниинь түргөөр унадаг. Эгээл энэ үедэ эхынь хүхэ, дэлэнгыень бүлеэн уһаар угаахэ, хуурай болотор аршаха, хурьгаяа хүхүүлхынь урда тээ түрүүшын дуһал һүыень шобторжо хаяха хэрэгтэй. Тэрэнэй һүүлээр хахад часһаа үнгэргэнгүй хурьгадта эхынь ууряг һайса хүхүүлхэдэ, тэрэнэй бэедэ айхабтар туһатай байдаг. Юуб гэхэдэ, эхэһээ һая гараһан хурьганай бэедэхи элдэб микробуудые имагтал уурагые үгы хэлсэдэг юм. Манай хонидой уураг соо түрүүшын үедэ 20 процент белок, 10 процент тоһон болон хэрэгтэй бусад зүйлнүүд байдаг. Тиимэһээ эхынгээ уурагые һайса хүхэһэн хурьгад саашадаа өөдэргэн, сула, түргэншье томо болодог.

Хонидой хурьгалаад, часһаа үлүү болоходонь, литр хахад тухай бүлеэн уһаар ундалуулдаг. Тэрэнэй һүүлээр гурбан час болоод лэ уһалха юм.

Һая гараһан хурьгадай эхээ хүхэжэ садахатайнь сасуу, тэдэниие амяарлагдаһан таһалгада суггань оруулжа, тусхай шэрээр номер табидаг юм. Тиимэһээ нарай хурьгадые эхэтэйнь суг байлгахада, түргэн эжэлшэжэ, элүүр һайн тэнжэнэ бшуу. Иимэ таһалга соо мялха хурьгатай хонид сүүдхэһээ бага бэшэ сагта байлгагдаха ушартай. Түрүүшынхеэ хурьгалһан зарим түлгэ, зуһагуудые, хурьгаяа голоһон хонидые сүүдхэһээ үлүү саг соошье байлгажа болоно. Харин Сэлэнгын районой Сэлэнгын совхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой В. Г. Романова, Хэжэнгын районой Загаһатын совхозой олохон хонишод тиимэ амяарлагдаһан таһалгануудые үсөөнөөр бэлдэдэг. Тэдэнэр һая гараһан нарай хурьгад сооһоо томохонуудыень шэлэжэ абаһаар таба-зургаагаар хамталаад, нэгэ бүлэг болгожо, хоёр-гурбан хоногто суггань байлгаад, тэдэнэйнгээ һайса тэнжэһэн хойно, тусхай бүлэг-сакман болгодог.

Эхэ хонидой түрэлһэнэйнь һүүлээр һайнаар эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Таряа талханай хажуугаар, һайхан үбһэ, һолоомо, силос, сенаж үгэлсэхэ шухала. Мүн нэмэлтэ тэжээл, минеральна бодосууд, витамин һайн нүлөө үзүүлдэг. Хүхөөр хонидто тус бүридэнь үдэрэй 400—500 грамм талха таряанай зүйл үгтэхэ болоно. Иигэжэ эдеэлүүлхэдэ, хонид һүтэй байдаг.

Һү багатай хонид хурьгаяа абажа үгэдэггүй, голодог, тэдэнһээ ходо хулжаха гэжэ оролдодог, мүргэдэг, этэрдэг юм. Иимэ эхэтэй хурьгадта һая һаагдаһан үнеэнэй һү үгжэхэдэ болоно. Түрүүшын һарада хурьган бүхэндэ 1,2—1,3 литр, 2 дохи һарада 1,5 литрһээ доошо бэшэ һү уулгаха хэрэгтэй. Үнеэнэй һүнэй орондо хэмэл аргаар буйлуулһан һүн тэжээл үгэлсэхэдэ өөрэгүй. Арбан хоногтой болохолоорнь, тэдэндэ нэмэлтэ тэжээл үгэжэ захалха ушартай.

Хоёр-гурбан хоногой үнгэрхэдэ, һайса тэнжэһэн хурьгадые хамталжа, нэгэ бүлэг-сакман болгохо хэрэгтэй. Хурьгадые зүбөөр, саг соонь бүлэг-сакман болгохо гээшэ тон харюусалгатай зорилго мүн. Тиимэ бүлэг болгоходоо, хурьгадайнгаа томо, жэжыень, элүүр энхыень харалсаха шухала. Эндэ муу, үлбэр хурьгадай байгаа һаань, тэдэниие багашаг бүлэг болгобол таатай. Зүгөөр дан олон сакман байбал, хурьгашад олон хэрэгтэй болохо ааб даа. Тиимэһээ бүхы талаһаань энэ асуудалые хаража үзэлтэй. Түрүүшын үедэ 10—15-даарнь бүлэг болгон бүридхэдэг. Саашадаа тэдэниие хамталан, бүлэгэйнь бүридхэлые томодхохо.

Эхэ хонидые дулаан байра соо удаан байлгахада, муу хойшолонтой. Сакманай бүридхэгдэжэ эхилхэдэл, тэдэниие газаашань гаргажа, бүлэг-бүлэгээрнь эдеэлүүлхэ хэрэгтэй. Иимэ гуримаар бүридхэхэдэ, сакмануудай хонид холисолдохогүй жэшээтэй. Үдэһөө хойшо эхэ хонидоо байрадань оруулжа, хурьгадтайнь ниилүүлдэг, хүхүүлдэг. Хурьгадынь нэгэ газартаа байдаг һаань, хонид өөһэдөө түргэн оложо ошодог. Хүхөөр хонидые газаа байлгаха 15—20 ондоо хорёо хэрэгтэй.

Үдэрынь хурьгад байрадаа үлэдэг. Хурьгадай 8—10 хоноходонь, тэдэндэ түрүүшээр бага шиигтүүлһэн обёосой гурил, һайхан ногоон үбһэ үгэхэдэ ашатай. Хурьгадай байдаг таһалга соо набшаһа намаа, нарһанай шэлбүүһэ хэжэ үгэхэдэ, ехэл һайн. Хурьгад тэдэниие эдихэ, шэмхэлхэ дуратай байдаг. Мүн эндэ хобоо соо дабһан ходо байлгагдаха зэргэтэй. Юундэб гэхэдэ, хурьгадай эдидэг тэжээл, уһан, һүн соонь минеральна дабһан тон бага байдаг гээшэ. Талхантай суггань мел болон минеральна зүйлнүүдые үгэлсэхэдэ, мүн лэ үргэмжэтэй. Хурьгадай уудаг уһан соо йод нэмэлсэхэдэ, угаа ехэ удхатай. Иигэжэ түрүүшынгээ һарада һайнаар харууһалагдаһан, эдеэлүүлэгдэһэн хурьгад түргэнөөр түлжэдэг байна.

Будуун тэжээлэй хомор байһан сагта нэгэ һаратай болоһон хурьгадтай хамта хүхөөр хонидые бэлшээжэ эхилхэдэ зохисотой. Март һарада дулаардаг дээрэһээнь хурьгадые гэр байрын эбэртэ, игаабаряа газарта гаргахадашье хамаагүй.

Республикымнай суута хонишод Г. Л. Рабдаев, В. Г. Романова болон бусад түрүүшүүл түл абалгын түрүү технологи хэрэглэдэг. Тэдэнэр олон хурьгадтай бүлэг—сакманда хурьгадай эдеэлхэ тусхай столово бэлдэдэг гэхэ гү, али хаамжаар имагтал хурьгадай багтаха үүдэтэй хорёо бодхоогоод, тэрээн соогоо хобоо хобтонуудые табижа, үбһэ, гурил, минеральна бодосуудые хэдэг юм. Һүниин сагта хурьгад эхэтээ байхадаа тэрээн соогоо өөһэдөө ороод эдеэлдэг, уһалдаг.

Эдэ, бүхы эрилтэнүүдые наринаар сахибал, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ абаһан бүхы хурьгадаа гарза хоротогүйгөөр түлжүүлжэ, хонин бүхэнһөө хурьга абаха, түлжүүлхэ арга хангагдаха үндэһэн бии болохо бшуу.

И. СОКОЛОВ,
ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин Бурядай комплексно эрдэм шэнжэлгын таһагай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

Съездһээ съезд хүрэтэр

АЛХАМАА ТҮРГЭДХЭН, АМЖАЛТАА ҮРГЭДХЭН...

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада республикымнай хотогордуудта, хүдөө нютагуудта арадай ажахын экономикые, соёл болбосоролые хүгжөөхэ талаар ехэ амжалтанууд туйлагдажа, хүн зоной урмашан баясамаар хубилалтанууд болоһон байна. Энэ үедэ хүдөө нютагуудта барилга ехээр хэгдэжэ, хаа хаанагүй шэнэ һургуулинууд, хүүгэдэй саадууд, соёлой эмхи зургаанууд олоороо ашаглагдажа захалаа. Республикымнай юрын лэ районой нэгэн — Бэшүүрэй Кировскэ сельскэ Соведэй харьяата газар дээрэ һүүлэй жэлнүүдтэ болоһон хубилалтанууд тухай энэ хуудаһанда тобшохоноор хэлэгдэнэ.

ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМААР

Манай сельсоведэй ажалшад КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ абаһан хүндэтэй ба харюусалгатай уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула аһан шадалаараа оролдожо байна. Соведэй харьяата газар дээрэ XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз, Госкомсельхозтехникын районно отделени, харгы барилга-заһабарилгын управлени, Хёлгын леспромхоз, Бэшүүрэй межлесхоз, Хёлгын транспортна предприяти, худалдаа наймаанай, медицинскэ хэдэ хэдэн эмхи зургаанууд—дүн хамта 20 гаран организацинууд, промышленна предприятинууд тоологдодог, 5 мянган хүн ажаһуудаг.

һүүлэй табан жэлэй туршада, тодорхойлоол, съездһээ съезд хүрэтэр үнгэрһэн үе соо хүн зоной ажабайдал, соёл болбосорол, нуудал байдал улам һайжараа. Жэшээнь, гансахан үнгэрэгшэ жэлдэ ажаар 7 миллион 325 мянган түхэригэй эд бараан хүн зондо худалдагдаа. Тиигэжэ илангаяа барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа, нютагаймнай түхэл шарай танигдахаар бэшэ болотороо хубилаа. Тодорхойлоол, 420 хүнэй нэгэ доро багтаха «Хелго» гэжэ кинотеатр, 1100 һурагшадай багтаха дунда һургуулиин байшан, хэдэн олон гэрнүүд болон бусадшье барилганууд ашаглалгада оруулагдаһан байна. Шэнэ барилгануудай нэгэн—тосхоноймнай гол үйлсые шэмэглэн бодоһон 280 һууритай хүүгэдэй комбинадые хужарлан хаража баясадагди. Тус комбинадые ашаглалгада оруулһанай ашаар үхибүүдые саад, яслинуудта үгэхэ асуудал гүйсэд шиидхэгдөө. Эндэ хододоо, ариг сэбэр, нягта гуримтай байдаг, тиимэһээ үхибүүдэй түрэлхид сэдьхэлээ ханамжатай ябадаг.

Мүн Соведэймнай эзэлдэг газарай зүүн-хойто захада шэнэ микрорайон мүндэлжэ, Госкомсельхозтехникын шэнэ барилганууд жэрыбэ. Томо клуб, хүүгэдэй саад, техникэ заһабарилдаг мастерской, отделениин конторын байшан, 18 байратай хоёр дабхар шулуун гэр, хоёр-хоёр байратай типовой 10 гэр ашаглалгада ороо.

Тэрэшэлэн эдэнтэй зэргэлэн шахуу барилгын материалнуудай участок, «Сельхозхимия» нэгэдэлэй филиал, Хёлгын транспортна предприяти шэнээр һууриһан түхинэжэ захалба.

Эндэхи XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 30—30 автомашинын ба тракторай багтаха 2 гараж, 400 үнеэдэй комплекс, 8 мянган кубометр хэмжээнэй силос дараха траншей, хэдэн гэр байранууд ашаглалгада оруулагдаа. Арбадахи табан жэлдэ бүхыдөө 10 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байранууд нэмээ. Спортивна һургуули, библиотекэ, соёлой байшан үнгэрһэн табан жэлэй туршада ашаглалгада оруулагдаһан байна.

Партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай, совет болон ажахын зургаануудай ябуулһан эмхидхэлэй, ойлгуулламжын, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин ашаар хүн зонине суртал бодолой талаар хүмүүжүүлгэ урагшатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Гүрэнэй ба ажалай журам, ниитын гурим сахиха хэрэг һүүлэй жэлнүүдтэ һайжаруулагдана. Хүн зон мүнөө ехээр уншадаг, спортивна һорилго хэдэг, сүлөө сагаа зүбөөр үнгэргэдэг болоо. Жэшээнь, арбадахи табан жэлэй туршада библиотекэһээ ном абажа уншадаг хүнүүдэй тоо, юһэдэхи табан жэлтэй сасуулбал, 1,3 дахин олошорһон байна.

Манай сельскэ Соведэй ажалшад КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абахадаа, ерэхэ табан жэлэй экономическа ба социальна хүгжэлтын түсэбүүдые дүүргэлтэдэ шиидхэхы удха шанартай байха гэжэ онсологдоо һэн. Мүнөө Соведэймнай харьяата газар дээрэхи бүхы предприятинуудай коллективүүд, мүн XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд съездые угтуулан хараалһан хэмжээ ябуулгануудаа гол түлэб амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Тодорхойлходо, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ мяха, һү, нооһо худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэбэ. Тиигээд түсэбһөө гадуур 5000 центнер һү гүрэндэ худалдаба. Энэ амжалта туйлалтадамнай үбһэ тэжээлэй бааза гол удха шанартай байгаа. Нуга сабшалангуудтаа эзэн ёһоор хандажа, һайнаар уһалһанай, үтэгжүүлһэнэй ашаар нёдондо, 1979 онтой сасуулбал, 2 дахин ехэ үбһэ тэжээл бэлдэгдээ юм. Тиигэбэшье малай үбэлжэлгэдэ өөрын бэрхэшээлнүүдтэй. Тиимэһээ арадай депутадууд, депутадуудай бүлэгүүд болон постнууд, Соведэймнай саг үргэлжын комиссинууд, мүнөө үедэ малай үбэлжэлгэдэ гол анхаралаа хандуулна.

Госкомсельхозтехникын отделениин, Хёлгын леспромхозой, Бэшүүрэй харгы барилга-заһабарилгын управлениин, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай коллективүүд партиингаа съездэ зорюулан абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, үнгэрэгшэ жэлэй декабриин 25 болотор гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэһэн тухайгаа элидхээ һэн. Тиигэжэ олон миллион түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэн гаргагдаба.

һүүлэй үедэ ажалшадай дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ, соел-гэгээрэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри эдэбхижүүлэгдээ. Худалдаа наймаанай, медицинскэ болон ажаһуудалай талаар хангалгые һайжаруулхын тула нютагай Соведэй гүйсэдком мүн лэ бүхы хэмжээнүүдые абана.

Сельскэ Соведэймнай депутадууд социалис мүрысөөе ударидан толгойлно. Соведэй депутат, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Дарья Кузьминична Савельева түсэбэй ёһоор 1800 килограмм һү үнеэн бүриһөө һааха даабаритай аад, тэрэнээ 2600 килограммда хүргэжэ шадаа. Тус ажахын бэрхэ механизатор Е. А. Слепнев, нэгэ трактораар жэл соо 1248 га газар хахалжа, бусадта үндэр бүтээсэтэ ажалай жэшээ харуулба. Хёлгын леспромхозой жолоошон В. Н. Емельянов, барилгашан Л. И. Сизых, колхозой бригадир М. В. Перелыгин болон бусад депутадуудайнгаа уялгануудые үнэн сэхээр бэелүүлжэ, хүн зоной дунда хүндэтэй болоо.

Мүнөө манай сельскэ Соведэй харьяата хэдэн коллектив КПСС-эй XXVI съездын нээгдэтэр, хоёр һарынгаа түсэбые дүүргэхэ гэһэн дээшэлүүлэгдэһ-эн шэнэ уялгануудые абаад, социалис мүрысөөнэй эршые улам шангадхажа байна.

В. СИДОРОВА,
арадай депутадуудай Кировскэ сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һү һаалиин 2-дохи фермын һаалишад (зүүн гарһаа) А. И. Перелыгина, Кировскэ сельскэ Соведэй депутат Д. К. Савельева, А. И. Авдеева, районно Соведэй депутат О. П. Савельева.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

НЯГТА ХОЛБООТОЙГООР

Бидэ мүнөө үнгэрһэн табан жэлдэ хэһэн ажалайнгаа дүнгүүдые шүүмжэлхы ёһоор хаража, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудаа тодорхойлжо байнабди. һүүлэй жэлнүүдтэ ган гасуур боложо, ажахыдамнай ехэ хохидол ушаруулба. Энээнһээ уламжалан хэһэн тобшололнай гэхэдэ, байгаалиһаа хайра хүлеэхэ ёһогүйбди, ямаршье сагта газартаа уһалуури һайнаар хэхэ, үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэхэ болонобди. Имагтал энэ хоёр «мориие» хазаарлажа шадабал, ниитынгээ малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлтэй, ургаса таряатай байха аргатайбди. Юуб гэхэдэ, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ тэжээлэй баазатай сэхэ холбоотой байһаниинь эли бшуу.

Таряашад ба малшадайнгаа, бүхы колхозниигуудайнгаа эрэлхэг зоригто ажалай хүсөөр гүрэндэ хүдөө ажахын гол продукци худалдаха табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргээ һэмди. Зүгөөр орооһо, таряа, овощ худалдаха түсэб дүүргэгдээгүй үлөө. Кировскэ сельскэ Соведэй малшад, тэрэ тоодо манай колхозой гэшүүд КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха зорилготойгоор дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абажа, уряа бэшэгээр республикынгаа бүхы Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан юм. Энэмнай тон хүндэтэй ба харюусалгатайшье хэрэг гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди. Тиимэһээ колхозой партийна организаци сельсоведэй гүйсэдкомтой, депутадуудтай хамта хэлсэжэ, хүн зонойнгоо дунда ойлгуулламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үргэдхэхэ, социалис мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэхэ зорилго урдаа табиһан байна.

Нэн түрүүн агитколлективэй хүдэлмэриие һэргээхэ гэжэ шиидээ һэмди. Манайда мүнөө 40 гаран агитатор тоологдодог. Агитколлективтэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, бригадирнууд, фермэнүүдые даагшанар, багшанар оролсодог юм. Тэдэнэр фермэ, отара, бригада бүридэ хубаарилагдан табигданхай, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхада хэрэгтэй тоо, баримтанууд болон бусадшье материалнуудаар хүсэд хангагданхай юм. Тэдэнэр уласхоорондын байдалаар, хөөрэлдөө хэнэ, партиин XXVI съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялганууд ба тэрэнэй дүүргэлтые тайлбарилхатаяа хамта КПСС-эй ЦК-гай проектдэ гол анхаралаа хандуулна. Багшанар Г. Г. Тюрюханова, Н. Д. Коробенкова, Кировскэ клубые даагша П. И. Савельев, фермые даагша Е. К. Шваров, механик И. В. Перелыгин болон бусад агитаторнууд илангаяа эдэбхитэйгээр хүдэлнэ. Олонхидынь сельскэ Соведэй депутадууд юм.

Колхозой правлени, партийна комитет коммунистнуудые харюусалгата участогуудта табиһан байна. Жэшээлхэдэ, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажалладаг, залуу коммунист И. Ф. Перелыгиниие һаамхай үнеэдэй фермын комплексые даагшаар, урдань мелиоратораар ажалладаг байһан коммунист В. Е. Григорьевые колхозой гаражые даагшаар томилоо һэмди. Тиихэдэ хүдөө ажахын дээдэ һургуули дүүргэһэн мэргэжэлтэд дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдээр ажаллана. Эмхидхэлэй эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэдээ, ажахын үйлэдбэриин гол һалбаринууд хараада абтаһан байна. Сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. И. Сидорова партбюрогой гэшүүн юм. Хэдэн колхозник сельскэ Соведэй депутадуудаар һунгагданхай. Тиимэһээ депутадай бүлэг, арадай хинагшадай пост байгууляха, элдэб янзын хиналта, шалгалта гэхэ гү, али бусадшье хэмжээнүүдые ябуулха гэбэл, тиимэ асуудалнуудаа гүйсэдкомтой зүбшэн хэлсэдэг, залан тааруулдаг заншалтай болоһоор үнинэйбди.

Мүнөө «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проектые үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ байхадаа, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар тушаа асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулнабди. Тиихэдээ түрэл партиингаа XXVI съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр гүрэндэ һү худалдаха хоёр һарынгаа түсэбые дүүргэхэ, малайнгаа үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, хабарайнгаа тарилгада һайнаар бэлдэхэ гэһэн хойшолуулашагүй зорилгонуудые табяад, эршэтэйгээр хүдэлжэ байнабди.

Н. РАЗУВАЕВ,
XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой партбюрогой секретарь, сельскэ Соведэй депутат.

ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭХЭ

Депутадуудай бүлэгүүд һунгагшадайнгаа дунда ехэ хүдэлмэри ябуулжа байһаар. Минии хүтэлбэрилдэг депутадуудай бүлэгтэ сельскэ, районно Соведүүдэй депутадууд ородог юм. Тэдэнэй дунда элдэб ажалтай, мэргэжэлтэй хүнүүд бии. Тиимэһээ тэдэнэр һууриин тосхонойнгоо, округууд соохи байдалаа һайнаар мэдэдэг гээшэ.

Депутадуудай бүлэгүүд элдэб янзын асуудалнуудые хаража үзэдэг, шиидхэлэдэг юм. Бидэнэр жэшээлхэдэ, үбһэ тэжээл бэлдэхэлгын үедэ округуудайнгаа хүн зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулдаг гуримтайбди. Тиигэжэ үбһэ хуряалгада хүн зониие ехэ багагүй олоор хабаадуулхын тула оролдодог, элсүүлхы үүргэеэ дүүргэдэг гээшэбди. Үнгэрэгшэ зун үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүн зон хэзээ хэзээнэйхиһээ олоороо хабаадаһан байгаа.

Би багша мэргэжэлтэй байһан хадаа ехэнхи ушарта һурагшадай, мүн түрэлхидэйшье дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри гүнзэгытөөр ябуулхые оролдодогби. Ажалай, революционно, дайшалхы уг заншалда үнэн сэхээр залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ, олоной хэрэгэй түлөө тэмсэхээр ажалшадые элсүүлхэ зорилго урдаа табидаг байһамнай эли. Манай эндэхи XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозые байгуулагшадай нэгэн, «Передовик» гэжэ түрүүшын колхозой түрүүлэгшэ Евдоким Никитович Гнеушевэй нэрэмжэтэ музей һургуулидаа эмхидхээбди, тэндэхи экспонадууд жэлһээ жэлдэ олошоржо байдаг. Һургуулиимнай һурагшад ажалай ба дайнай ветерануудые саг үргэлжэ урижа, һонирхолтой уулзалгануудые үнгэргэдэг болообди.

Тэрэшэлэн бидэ «Тэдэнэй алдар соло хэтэдээ мүнхэ» гэжэ нэрлэгдэһэн үдэшэ үнгэргэхэдөө, дайнай ветерануудые шагнажа һонирхообди.

Үнгэрэгшэ зун сельсоведэй сесси дээрэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Утенков үгэ хэлэхэдээ, Кировскэ үйлсые заһабарилха хүсэлэнтэй байһанаа мэдээсээ һэн. Энэ дурадхалые депутадууд халуунаар һайшаагаад, харгы заһабарилгада туһалха байһанаа депутадууд элирхэйлээ бэлэй. Тиигээд бидэ зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулбабди. Колхоз оньһон техникээр, барилгын материалнуудаар хангаа. Иимэ эдэбхи үүсхэл олон гарадаг. Тэрэниие депутадуудай бүлэг дэмжэдэг, хүтэлбэрилдэг.

И. ЧЕКИНА,
Кировскэ сельскэ Соведэй депутадай бүлэгые даагша, эхин һургуулиин багша.

ОЛОНОЙ ТҮЛӨӨ ОРОЛДОГШО

Дарья Кузьминична үглөөгүүр эртэхэн бодоод, фермэ тээшэ ошохын орондо, һаалишан Анна Игнатьевна Авдеевагай гэрэй үүдые татажа оробо.

—Сайн байна, Анна Игнатьевна! Зай, бэемнай ямар бэ? Халуунтнай буураа гү? Эмшэд юун гэнэб?—гэхэ мэтэ асуудалнуудта харюу абажа, һаалишанай һуудал байдалые мэдэбэ.

—Һүүлэй үедэ ходо шахуу үбшэлнэт. Хүл гартнай яншажа, нюрга нугарһанай үбшэн болохоёо һанаа гү даа? Магад, аршаанда ошожо, нэгэ заа бэеэ «заһабарилжа» ерэхэ гүт?

—Намда путёвко хаанаһаа олдохоб даа? Амараашье һаа, муу бэшэ һэн ха. Хори гаран жэлэй туршада һаалишанаар ажаллаашье һаа, аршаанда амаржа үзөөгүйб,—гэжэ Анна Авдеева сэхыень хэлээ һэн.

— Путёвко бэдэржэ туршахабди. Олдоходоол болохо,—гэжэ Д. К. Савельева хэлээ һэн.

Сельскэ Соведэй депутат Дарья Кузьминичнагай оролдолгоор Анна Авдеева халуун аршаанда ошохо путёвко абаһан юм.

Депутат Д. К. Савельева хүн зондо туһалха гэжэ хододоо оролдожо ябадаг тула округ дотороо, фермынгээ коллективэй дунда хүндэтэй болоһоор үнинэй. Тэрэ ажал хүдэлмэридөө үнэн сэхээр хандадаг. Олон жэлэй туршада эрхим амжалтануудые ажал дээрээ туйлана. Жэшээлхэдэ, түрүү һаалишан — депутат үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1800 килограмм һү һааха түсэбтэй аад, 2600 килограммда хүргэжэ шадаһан байна. Тэрэ өөрынгөө баян дүй дүршэлые залуушуулда дамжуулан үгэдэг гээшэ. Залуу һаалишадтай саг үргэлжэ хөөрэлдэдэг, туһатай зүбшэл, заабари үгэдэг, тэдэнэй ажабайдалаар, ажаһуудалаарнь һонирходог. Тиимэһээ үнинэй һаалишанда һурган хүмүүжүүлэгшын нэрэ зэргэ олгогдоһониинышье гайхалтай бэшэ.

Һү һаалиин фермэдэ ажалладаг тула коллективэйнгээ түрүү зэргэдэ ябахын тула депутат Савельева хододоо оролдоно. Үнгэрэгшэ жэлэй декабриин эхеэр нэгэ иимэ ушар болоо һэн. Ямаршье шалтаггүйгөөр һү һаали эрид доошолжо эхилээ бшуу.

— Һү һаали шалтаггүйгөөр юундэ доошолхо юм? Шалгажа үзэел даа, — гээд депутат бүлэг һаалишадтаа дурадхаа бэлэй. Үбһэ тэжээл ямараар үгтэнэб, һаалишад хэр зэргэ оролдолго гарганаб гэһэн асуудалаар тэдэнэр һонирхоо һэн. Бүдүүн тэжээл мүртэй һайнаар буйлуулагданагүй гэжэ шалгалта элирүүлээ. Энэ дутагдалые усадхаһанай ашаар һү һаалишье дээшэлжэ эхилээ. Депутат Д. К. Савельевагай, сельскэ Соведэй хүдөө ажахын талаар саг үргэлжын комиссиин гэшүүдэй, эдэбхитэдэй оролдолгоор энэ дутагдал саг дарыдаа тиигэжэ усадхагдаһан байна.

Депутат малай байра соо ариг сэбэрые сахихын түлөө саг үргэлжэ тэмсэдэг юм. Улаан буланга тэрэ шэмэглэн гоёохо, радиоприёмнигтой, газетэнүүдтэй болгохо хэрэгые хангажа шадаа.

—Зарим депутадууднай өөрынгөө уялгануудта хайша хэрэгээр хандахаяа ядадаггүй. Тиимэһээ тэдэнэртэ даабари үгөөд, ажал ябуулгыень шалгажа, хинажа байха хэрэгтэй. Тэрэшэлэн депутадай тоосоонуудые хаа хаанагүй заншалта хэрэг болгохоор гэжэ һанагшаб,—гээд, Дарья Кузьминична мантай хөөрэлдэжэ һуухадаа хэлээ бэлэй. Тэрэнэй һанамжа, дурадхалые дэмжэнгүй орхихо аргагүйл гэжэ һанагдана. Һү һаалиин фермые даагша Иван Феофанович Перелыгин ажалай түрүүшүүл—арадай депутадууд тухай магтаалай үгэнүүдые хэлэжэ байгаа һэн.

—Дарья Кузьминична болон бусад олон депутадай эдэбхитэй ажал ябуулгын ашаар колхозойнгоо парткомой болон правлениин дамжуулгын Улаан тугые хахад жэл соо алдангүйгөөр ябажа байнабди,—гэжэ тэрэ омог баяртайгаар хэлэбэ.

...Үдэшэ болоходо, баруун тээһээ шэрүүн хүйтэн һалхин үлеэжэ, фермын хажууда хүр саһан болотор обоолжо байгаа һэн. Энэ үедэ һаалишад һуулгануудаа баринхай, хүхюун зугаатайгаар үнеэдэйнгээ байра соо ороно. Тэдэнэй дунда Кировскэ сельскэ Соведэй депутат, олоной түлөө оролдогшодой нэгэн Дарья Кузьминична Савельева бии. Уданшьегүй тэдэнэй ажалай үдэрэй дүүрэхэ болоһые һануулан, һүнэй амһартанууд сагаан эдеэгээр билтаран байгаа бэлэй.

С. ОЧИРОВ,
манай тусхай корреспондент.

„СССР-эй Конституциин ёһоор, үргэн ехэ эрхэнүүдтэй болоһон арадай депутадуудай Соведүүд партиин хараалһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Хэдэн миллион депутадууд, үргэн олон эдэбхитэд—энэ зохёон байгуулхы агууехэ хүсые бүримүһэн хэрэглэхэ зэргэтэй. Түсэбүүдые зохёон табилгада, тэдэниие дүүргэлтын, совет хуулинуудые хэлбэришэгүйгөөр сахилгын хойноһоо хиналта бэелүүлгэдэ Соведүүд бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ёһотой.“

(КПСС-эй ЦК-гай проектһээ).

Госкомсельхозтехникын районно отделениин соёлой байшангые энэ зураг дээрэ харанат. Тэрэ үнгэрэгшэ жэлдэ ашаглалгада оруулагдаһан юм. Энэ бағахан хугасаа соо байшангай хүдэлмэрилэгшэд хүн зоной дунда соёл-гэгээрэлэй, политическэ-хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Эндэ кино-концерт, зүжэг наадан үдэр бүри шахуу харуулагдадаг, лекцинүүд уншагдадаг юм. Госкомсельхозтехникын» отделениин эндэхи һайханай коллектив үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һарада үнгэргэгдэһэн районно хаялгада түрүү һуури эзэлһэн байна. Мүнөө соёлой тус байшангай коллектив КПСС-эй XXVI съездэ зорюулагдаһан ехэ программа бэлдэжэ байнхай.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

БҮХЫ ХҮСЭЕЭ ЭЛСҮҮЛЭН

Хүдөө ажахын талаар бидэнэй саг үргэлжын комиссида 8 хүн тоологдодог. Тэрэнэй бүридэлдэ һаалишад, механизаторнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ородог. Бүхы хүдэлмэреэ һарын, кварталай түсэбэй ёһоор эрхилнэбди. Комиссиин гэшүүд гол түлэб фермэ, отаранууд болон үйлэдбэриин бусад участогуудаар ябажа, шалгалта үнгэргэдэг, туһалдаг юм. Жэшээлхэдэ, 1980—1981 оной үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй хэр зэргэ ябажа байһан тухай асуудалые комиссиингаа заседани дээрэ хаража үзөө һэмди. Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл үшөөл олон дутагдалнуудтай гэжэ саг үргэлжын комиссиин гэшүүд элирүүлһэн байгаа. Тиимэһээ энэ шухала асуудал сельскэ Соведэй гүйсэдкомой дэлгэрэнгы заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Тэндэ зоовет-мэргэжэлтэд, бригадирнууд, фермэнүүдые даагшанар, колхозой хүтэлбэрилэгшэд байлсаа һэн. Тиигээд сельсовет шанга эрилтэ табижа, элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые сүм усадхаха саг болзорые заагаа һэн. Һүүлдэнь заседани дээрэ баталан абаһан шиидхэбэриие дүүргэхын тула ехэ оролдолго гаргаһан юм. Юуб гэхэдэ, ноябрь, декабрь һарануудта үбэлжэлгын хэр зэргэ үнгэржэ байһан тухай асуудалаар депутадууд дахинаа шалгалта үнгэргөө. Фермэнүүдые даагшанар, бригадирнууд саг үргэлжын комиссиин ээлжээтэ заседанида уригдажа, дутагдалнуудаа усадхаха талаар ямар хэмжээнүүдые абажа байһан тухайгаа тоосоо. Мүн уһа бүлэдэг станцинуудай хүдэлмэриие түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлгэхын, уһалалгын шанарые һайжаруулхын тула хэдэ хэдэн шалгалта үнгэргэһэн байнабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ уһалалга һайнаар эмхидхэһэнэй, нуга сабшалан дээрэ үтэгжүүлгэ гаргаһанай ашаар, 1979 онтой сасуулбал, хоёр дахин ехэ үбһэ тэжээл бэлдээбди. Энэ амжалта туйлаха хэрэгтэ манай Соведэй депутадуудай үүргэ ба хубита ехэ байгаа. Иигэжэ депутадуудай үүсхэлээр ниитын малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл, үбэлжэлгэ саг үргэлжэ шалгагдажа, зохихо хэмжээнүүд абтажа байна.

Депутадуудай уялга үргэн, хүндэтэй, хододоо хүн зонтойгоо нягта холбоотойгоор хүдэлхэ ёһотой.

Һаяхан комиссиингаа заседани дээрэ колхозой мал үдхэхэ тухай асуудалаар зоовэтеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй тоосоое шагнабабди. Эдэ бүхы ажал хэрэгүүд тухайгаа хөөрэхэдөө, өөрынгөө уялгануудые һайнаар мэдэдэг, хаанашье түрүү зэргэдэ ябадаг арадай депутадуудые нэрлэмээр. Манай комиссиин гэшүүд — механизатор Евлампий Афанасьевич Слепнев, тракторна тарян ажалай бригадын бригадир Михаил Васильевич Перелыгин болон бусад өөһэдынгөө уялгануудые эрхимээр дүүргэдэг хүнүүд юм гэжэ онсолон тэмдэглэхэ байнаб.

Колхозой бүхы үйлэдбэридэ, тодорхойлон хэлэбэл, манай сельскэ Соведэй саг үргэлжын комиссиин хамааралсадаггүй асуудал үгы гэхэдэ, алдуу болохогүй ха. Энэ хатуу үбэлжэлгые амжалтатайгаар дабажа, туйлаһан амжалтаяа арьбадхан, шэнэ табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые үлүүлэн дүүргэхын түлөө манай сельскэ Соведэй хүдөө ажахын талаар комисси бүхы хүсэ шадалаа зорюулха, арга боломжоёо хэрэглэхэ болоно.

И. ПЕРЕЛЫГИН,
XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй комплексые даагша, Кировскэ сельскэ Соведэй хүдөө ажахын талаар саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ.

Монгол һайхан орондо

МНРП-гэй БАЙГУУЛАГДАҺААР 60 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ТАБАН ЖЭЛЭЙНГЭЭ ОЙЕ ТЭМДЭГЛЭБЭ

Монголой Арадай Республикын томо промышленна түб болохо Эрдэнэт хото эдэ үдэрнүүдтэ байгуулагдаһаар табан жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ байна. Анха түрүүн эндэхи Эрдэнэт гэжэ хада уула шадар айхабтар баян ашагта малтамалнуудай хэбтэшэнүүд олдоо һэн. Тэрэнэйл үндэһэн дээрэ совет-монгол хамтын зэд-молибденэй комбинат баригдажа захалһан намтартай. Оройдоол табан жэлэй туршада геологуудай майхангуудай һуурида олон дабхар байшан гэрнүүдтэй мүнөө үеын ёһотойл хото город мүндэлэн бодожо, совет-монгол хани харилсаанай һалбаран хүгжэлгын һүлдэ болоо бшуу.

Асари томо комбинадай бүридэлдэ мүнөө үеын оньһон техникээр сүм зэбсэгжэһэн гуша гаран предприяти ородог юм.

Монгол ба совет барилгашад ашагта малтамал шанаржуулгын энэ комбинадай һүүлшын ээлжээе байгша ондо ашаглалгада үгэхөөр хараална. Мүн энэл хотодо хибэсэй фабрика хурдан түргэнөөр бодхоогдожо байнхай.

Эрдэнэт мүнөө Монгол ороной олохон районуудые холбодог томо түб боложо, ниитын ба соёлойнгоо түбүүдээр, һургуули ба больницануудаараа, спортивна барилгануудаараа хэлэ, ойгуур суурхажа эхилэнхэй.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ КОЛЛЕКТИВ

Забхан аймагай Соёлой ордоной дэргэдэхи ансамбльда зургаадахи табан жэлэй габшагай коллектив гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо. Энэ ансамблиин уран бэлигтэндэ республикын олохон хото, хүдөө нютагуудай ажалшад альга ташаһан байха. Тувагай АССР-эй ажалшадшье Забхан аймагай артистнуудые халуунаар угтаһан юм. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада энэ коллективэй концертнүүдые дүн хамта хахад миллиоһоо үлүү хүн зон хараһан байна. Мүнөө ансамблиин уран бэлигтэн МНРП-гэй болохоёо байгаа XVIII съездэ ба Арадай революциин 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан «Хубисхалай дуунууд» гэжэ шэнэ программа бэлдэжэ эхилэнхэй.

Ороной уран һайханай 9 коллектив арадай гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ профсоюзуудай соёлой байшангуудта, хүдэлмэришэдэй клубуудта арадай 80 мянга гаран уран бэлигтэн тоосоото концертнүүдээ харуулхаар бэлдэжэ захаланхай.

СҮЛ ГУБИ НОГООРОН ХАЛЮУРХАЛ

МНР-эй малай бэлшээриин бүхы талмайн 80 процентнь мүнөө уһалагдадаг болобо. Тиихэдэ уһалагдадаг тариалангай газарай хэмжээн 10 мянган гектараар дээшэлээ. Энэ бүхы хүдэлмэриие МНР-эй зургаадахи табан жэлэй туршада мелиораторнууд бүтээһэн габьяатай.

Советскэ Союзай, социалис бусад аха дүү оронуудай техническэ туһаламжын ашаар үнгэрһэн табан жэлэй туршада олохон мелиоративна барилганууд ашаглалгада үгтэһэн байна. Жэшээ болгон, Губиин дунда бодхоогдоһон «Хархираа» гэжэ нилээд томо уһалууриин системэнүүдэй нэгые нэрлэмээр. Энэ бүтээлын ашаар ган гасуурай гайтай хойшолонгуудһаа зайлаха, тэжээлэй ба орооһото ургамалнуудай найдамтай баян ургаса хуряан абаха арга хангагдаха байна бшуу.

МНР-эй долоодохи табан жэлэй туршада 12 миллион гектар бэлшээриин газар уһажуулха, хэдэн томо уһалууриин системэ ашаглалгада үгэхэ харюусалгатай зорилгонууд мелиораторнуудай урда табигдана.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ШЭНЭ БҮТЭЭЛНҮҮД

Республикынгаа бүхы ажалшадтай суг хамта МНРП-гэй ээлжээтэ съездые уран зохёолшодшье ажалай бэлэгүүдээр угтажа байнхай. Монголой Уран зохёолшодой холбооной түрүүлэгшын орлогшо Д. Навансурэн ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэ зуураа, нигэжэ мэдүүлбэ:

— Манай уран зохёолшод — хэн хэн гэшэгүй — түрэл партиингаа съездэдэ шэнэ номуудаа бэлэг болгон бариха юм. Жэшээлхэдэ, мэдээжэ драматург Д. Намдаг шэнэ пьесэ бэшэжэ дүүргэжэ байна. Тэрэнь суута хонишон Н. Цэрэнсолномой дүй дүршэлдэ зорюулагданхай. Энэ нүхэр экономическа эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ тухай МНРП-гэй ЦК-гай тогтоолые хүтэлбэри болгожо, ажалаа шэнэ гуримаар эмхидхээд, горитой амжалта түйлаһан габьяатай юм. Тиихэдэ прозаик Н. Банзарагч Монголдо болоһон Арадай революциин түрүүшын баатарнуудай ажабайдалда, тэмсэлдэ «Һүүлшын һомон» гэжэ шэнэ номоо зорюулаа. Энэл уран зохёолшын «Халхын гол» гэжэ роман совет ба монгол сэрэгшэдэй хани нүхэсэл, тэдэнэй япон булимтарагшадые хяа бута сохиһон тухайнь домоглоно.

АХА ДҮҮ ПАРТИНУУДАЙ СЪЕЗДНҮҮДЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Республикын модо болбосоруулгын промышленностиин асари томо предприяти болохо Дулаан-Хаанай модоной баазада шэнэ автомат лини хабсаргагдажа эхилбэ. Тэрэнэй ашаар эндэ ажалай бүтээсэ эрид дээшэлхэ, урдань улаан гараар хэгдэдэг хүдэлмэринүүд хүнгэдхэгдэхэ байна. Хабсаралгын хүдэлмэринүүдые монгол ба совет мэргэжэлтэдһээ бүридэһэн интернациональна коллектив бэелүүлнэ. Болохоёо байгаа КПСС-эй ба МНРП-гэй ээлжээтэ съезднүүдэй хүндэлэлдэ баталан абаһан үндэр уялга соогоо шэнэ оньһон түхеэрэлгые хараалагдаһан болзорһоонь холо урид ашаглалгада үгэхэбди гэжэ тэдэнэр мэдүүлээ.

НОМОЙ ВЫСТАВКЭ

КПСС-эй XXVI съездэ ба МНРП-гэй XVIII съездэ зорюулагдаһан совет-монгол хамтын номой выставкэ ороной ниислэл Улаан-Баатарта эдэ үдэрнүүдтэ нээгдэбэ. Тэрээн дээрэ гурбан мянга гаран элдэб ном, альбом, брошюра табигданхай.

Монголой Арадай Республикада ном хүн зоной түрүүшын хэрэглэмжын зүйл болонхой. Ойн баярай энэ жэлдэ республикын номой магазинуудта 600 шахуу элдэб янзын шэнэ ном оруулагдахаар хараалагдана. Тэдэнэй юрэнхы тираж таба миллион хэһэгтэ хүрэхэ байна. Монголдо арадай революциин илаһаар 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ К. Марксын, Ф. Энгельсэй, В. И. Ленинэй зохёолнуудай суглуулбаринууд, Монголой бэлигтэй уран зохёолшодой шэнэ роман, туужанууд, шүлэг, поэмэнүүд олоор хэблэгдэхэ юм.

«МНРП-гэй хуряангы түүхын» түрүүшын боти, республикын арадай ажахы болон соёлой хүгжэлтын 60 жэлэй дүнгүүдые харуулһан статистическэ согсолбори, бусад хэдэн арбаад һонирхолтой номые МНР-гэй Гүрэнэй хэблэл барлан гаргахаар бэлдэжэ байнхай.

Ородой болон совет литературын эрхим зохёолнууд монгол уншагшадай анхаралые илангаяа ехээр татадаг гэшэ. Мүнөө үедэ манай ороной уран зохёолшодой 200 гаран ном монгол хэлэн дээрэ оршуулагданхай.

(ТАСС).

Һүүлэй жэлнүүдтэ Монголой Арадай Республикада хүнгэн промышленность илангаяа эршэтэйгээр хүгжэнэ. СЭВ-эй гэшүүн-оронуудай туһаламжаар Улаан-Баатарта, Дарханда, бусадшье хотонуудта хэдэн шэнэ предприяти ашаглалгада үгтөө.

•МНРП-гэй XVIII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Улаан-Баатарай арһанай заводой коллектив амжалтатай ябана. Тус предприятиин түрүүшүүл съездын хүндэлэлдэ үндэр уялга абаад, бэелүүлжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арһанай заводой түрүү хүдэлмэрилэгшэ Б. Жавзан.

ТАСС-ай фотохронико.

УНШАГТЫ һонирхохол байхат

НАРАНАЙ ХИРТЭХЫЕ ХАРАХА ГЭЭ ҺАА...

Наранай үргэлжэдөө хиртэхые үнгэргэжэрхингүй харахын тула **1981 оной июлиин 31-нэй үглөөгүүр эртэлжэ бодохо хэрэгтэй.** Наранай хиртэлгэ Москвагай сагаар 5 час 17 минута 7 секундын үеэр манай ороной газар дээрэ — Хара далайн зүүн хубида, Сухумиһаа 150 километрэй зайда эхилхэ. Московско планетариин директор Константин Алексеевич Порцевский энэ хиртэлгэ тухай иигэжэ хөөрэбэ:

— Мүнөөнэй хиртэлгэ XX зуун жэлдэхи һүүлшынхинь болохо. СССР-эй нэлэнхы ехэ зурууд дайда дээрэ үзэгдэхэ. Һарын һүүдэр Абхази — Кавказай Ехэ шэлэ, Хойто Кавказ — Казахстан — Кемеровско область — Красноярска хизаар — Байгал-Амарай область — Сахалин ба Курила дээгүүр гараха. Хоёр часай турша соо тиимэ һүүдэр 8200 километр дайдые халхалан үнгэрхэ.

— Наранай хиртэхые москвагайхид хараха гү!

— Хараха, зүгөөр ниислэл хотодо хүсэд бэшээр харагдаха. 2126 оной октябриин 16-да (Москвада) үргэлжэдөө халхалагдахаар үзэгдэхэ.

— Эрдэмтэд июлиин 31-дэ юу мэдэжэ абахаб!

— Манай замби түби Наранай аймаг хоёрой хоорондын харилсаае шэнжэлжэ үргэлжэлхэ. Үргэн ехэ программын зарим пунктнууд тухай хэлэбэл, иимэ байна: Наранай газаа талын сахаригуудые, хүреэе, хромосферые адаглаха, хүреэ доторхи үзэгдэлнүүдые шэнжэлхэ, Газарай ба тэрэнэй дахуул — Һарын дабшалга тухай теорие шалгаха... Эйнштейнэй тодорхойлгые шалгаха зорилготой туршалганууд хэгдэхэ болоно.

Томо бэе бодостой (тайлбарилан хэлэбэл, Нарантай) элишэ гэрэл зэргэлэн дабшахаа зуураа, хадууран дүүлихэ гэжэ агууехэ физик баталан хэлэһэн байдаг. Мүнөөнэй шалгалта бүри тоти мэргэн зэмсэгүүдэй туһаламжаар хэгдэхэ.

— Астрономууд хэр бэлдэжэ байнаб!

— СССР-эй Астрономическа совет Нарые шэнжэлхэ тон хүндэтэй, гэшүүн-корреспондент В. А. Крат түрүүтэй комисси эмхидхээ; тэрэнь адаглалгануудые хэхэ программые, хэрэглэгдэхэ приборнуудые, экспедицинүүдтэ хабаадаха хүнүүдые тодорхойлхо.

— Тусхай мэргэжэлгүй эдэбхитэд-астрономууд туһа хүргэжэ шадаха гү!

— Тэдээндэ ехээр найданабди. Иимэ эдэбхитэд өөһэдынгөө бүтээһэн телескопуудай (дурамбайнуудай), фотоэкспонометрнуудай дурамуудай туһаламжаар хэдэ хэдэн адаглалтануудые хэжэ болохо. Хабаатай литература (жэшээлхэдэ, В. Цесевичэй «Оторгойн юуе хайшан гэжэ адаглахаб», П. Куликовскиин «Астрономидо дуратайшуулай хэрэглэхэ справочник», «1981 оной июлиин 31-дэ Наранай хиртэлгэ ба тэрэниие ажаглалга» гэһэн академик А. А. Михайловай хинан гаргаһан номуудые) уридшалан уншаха шухала.

Оройдоо хахад жэлэй туршада хүлеэхэ болонобди. Тэдэ Наранай хиртэлгэ тон түргэнөөр — 125 секундын хугасаа соо үнгэрхэ байна бшуу.

А. ШЛИЕНКОВ.

Москва.

1981 оной «Неделиин» ... дэхи номерһоо абтаба.

СПОРТ

ТОБШОХОНООР

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. СССР-эй Кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн Каунас хотодо болложо дүүрэбэ. Ороной суглуулагдамал командын гэшүүд — уласхоорондын классай спортын мастернууд Павел Яковлев, Татьяна Позднякова, спортын мастер Александр Костецкий гэгшэд энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадахадаа, амжалта түйлаһан байна. Буряадай багшанарай институдай студент Александр Костецкий 800 метрые 1,51,6 минута соо гаталжа, СССР-эй Кубогта хүртөө. Тиихэдэ 1500 метрэй урилдаанда тэрэ хоёрдохи һуури эзэлбэ. Ороной чемпионка Татьяна Позднякова 2 мянган метрэй урилдаанда илажа гараһан байха юм. Павел Яковлев 3.000 метртэ мүрысэхэдөө, дүрбэдэхи һуури эзэлбэ.

ҺУР ХАРБАЛГА. СССР-эй Спорткомитедэй шиидхэбэреэр Буряадай багшанарай институдай студентка уласхоорондын классай спортын мастер Цыбикмит Жамьяндашиева («Динамо») ороной суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаба. Тиин тэрэ февраль һарын тэн үеэр Харьков хотодо болохо СССР-эй үбэлэй чемпионадта хабаадахын тула Москва шадархи олимпийскэ баазада һурал-һорилго хэжэ байна.

• • •

«Динамо» бүлгэмэй Россовэдэй мүрысөөн Орджоникидзе хотодо болоо. Буряадай республиканска соведэй мэргэшүүл командаараа илажа, дамжуулгын кубогаар шагнагдаһан байна. Шэтын түлөөлэгшэд хоёрдохи һуури эзэлбэ. Хубиин мүрысөөндэ уласхоорондын классай спортын мастернууд М. Дабаев (Шэтэ), Г. Сторожева (Хабаровск) нэгэдэхи һууринуудта гараа. Манай командын түлөөлэгшэ Цыренжаб Будаев М-1 упражненеэр харбахадаа 1233 очко абажа, бронзо медаляар шагнагдаба.

БАРИЛДААН. Хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудай командануудай дунда дүрэ буляалдалгын барилдаагаар Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Орджоникидзе хотодо дүүрэбэ. 25 командын 150 гаран барилдаашад хабаадаһан байгаа. Буряадай хүдөө ажахын институдай суглуулагдамал команда гурбадахи һуури эзэлбэ. Хубиин тоосоогоор спортын мастернууд Б. Дашинамжилов, В. Балданов гэгшэд илажа, чемпионууд болоо. Хүдөө ажахын институдай студент В. Никульшинов бронзо медаляар шагнагдаба.

КОНЬКИ. Дутын зайда урилдалгаар СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Москвагай «Динамо» бүлгэмэй елүүр дээрэ үнгэргэгдөө. Манай республикын бэрхэ тренер, соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Н. А. Бобровагай һурган һориһон уласхоорондын классай спортын мастер Павел Пегов эндэ ехэ амжалта түйлаба. Тэрэ 1000 метртэ урилдахадаа, 1 минута 18,61 секундада саг харуулжа, мүнгэн медальда хүртөө. Хоёр үдэрэй мүрысөөнэй дүнгүүдээр тэрэ дүрбэдэхи һуури эзэлбэ.

БОКС. Киргиз арадай суута хүбүүн, Советскэ Союзай Герой Дүшанкул Шопоковой дурасхаалда зорюулагдаһан бүхэсоюзна мүрысөөн Фрунзе хотодо болложо. Хориин хүүгэдэй спортын һургуулиин тренер Доржи Галсанов, «Трудовые резервы» бүлгэмһөө Виктор Пинтаев гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө шэгнүүртэ гурбадахи һууринуудые эзэлһэн байна.

• • •

Эдиршүүлэй дунда боксоор зонын мүрысөөн Эрхүү хотодо болобо. Хориин дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагша Сережа Дашиев бүхы уулзалгануудтаа илажа, зонын чемпионой нэрэ солодо хүртөө. Бэшүүрһээ В. Пантелеев хоёрдохи һуурида гараба. Командымнай гэшүүд П. Шадонов, В. Дарханов бронзо медальнуудаар шагнагдаһан байха юм.

САМБО. Эдиршүүлэй дунда зонын мүрысөөн Благовещенскдэ болобо. Улаан-Үдын 11-дэхи һургуулиин 9-дэхи классай һурагша Алексей Перебоев, 25-дахи һургуулиин һурагша Баяр Раднаев гурбадахи һууринуудые эзэлжэ, апрель һарада Московско областиин Рыбинск хотодо үнгэргэгдэхэ РСФСР-эй чемпионадта хабаадаха эрхэ олоо.

ХҮНДЭ АТЛЕТИКЭ. Спортын энэ зүйлөөр республикын чемпионат авиационно заводой «Забайкалец» гэжэ спортклубай зал соо үнгэргэгдэжэ, дүрбэн командын табяад атлет хабаадаһан байна. Мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Забайкалец» гэжэ спортклуб илажа, дамжуулгын кубогаар, дипломоор шагнагдаа. Хубиин түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ А. Разгильдеев, В. Решетников, Ю. Цой, К. Ларионов болон бусад илаба.

САНА. Хүүгэдэй спортын һургуулинуудай дунда зонын мүрысөөн Южно-Сахалинскда болложо, манай командаһаа табан хүн шалгаржа, Мурманскда болохо РСФСР-эй чемпионадта хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ. Кабанскын районой Сэлэнгын хүүгэдэй спортын һургуулиин һурагша В. Миронов табан километрэй зайда урилдахадаа, зонын чемпион болоо.

ХОККЕЙ. ВЦСПС-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй хоккеистнууд Норильск хотын «Заполярник» командые угтахадаа, 5:14 тоотойгоор шүүгдэбэ. Тиигэжэ «Заполярник» мүрысөөгөө үргэлжэлүүлхэ эрхэ олоһон байна.

ВОЛЕЙБОЛ. Багшанарай училищинуудай һурагшадай дунда волейболоор зонын мүрысөөн Улаан-Үдэдэ болобо. Владивостогой училищиин һурагшад зонын чемпион болоо. Биробиджан хотын басагад — хоёрдохи, Улаан-Үдын багшанарай училищиин волейболистканууд гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС АПН

БУУ ЗЭБСЭГҮҮДЫЕ ХУРЯАХА КОМИТЕДЭЙ СЕССИ

ЖЕНЕВЭ. Буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудал зүбшэлхэ комитедэй сесси февралиин 3-да эндэ нээгдээ. Тэрэнэй бүридэлдэ ородог 40 ороной түлөөлэгшэд буу зэбсэгүүдые хуряалгын тон шухала хэдэн асуудал зүбшэн хэлсэхэ байна. Адли аюулгүй байлгын гуримые наринаар сахиһанай, гүрэнүүдэй ашаг туһые хараада абаһанай үндэһөөр буу зэбсэгүүдые хуряалгын хэрэгтэ тодорхой хубилалта түйлаха гээшэ сессиин гол зорилго болоно. Буу зэбсэгүүдые бүри ехээр үрдилдэн түхеэрхэ ябуултын НАТО-гай зүгһөө хэгдэжэ байхадань, комитедэй мүнөөнэй сесси дээрэ зохихо үрэ дүнгүүдые түйлалга онсо удха шанартай болоно.

Ядерна зэбсэг туршалгые бүрин түгэс, бүгэдэ ниитээрээ хорихо, химическэ ба радиологическа зэбсэгүүдые, бусад шэнэ түхэлэй ба системэнүүдэй хюдалгын зэбсэгүүдые хорихо мэтын асуудалнууд сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулагданхай.

СЭХЭ ХАМААРХААР ХАРААЛНА

НЬЮ-ЙОРК. Сальвадор арадай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралгаяа «хүнэй эрхэнүүд тухай» ба бусад элдэб үгэнүүдээр саашадаа далдаһанай хэрэггүй гэжэ США-гай шэнэ захиргаан тоолоно. США-һаа Сан-Сальвадорто байдаг элшэн сайд Р. Уайт тиимэ үүргэ дүүргэдэг байһан юм ха. «Нью-Йорк таймс» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, тэрэниие бүри хатуу ажал ябуулагшаар һэлгэхэ гэжэ США-ай гүрэнэй секретарь А. Хейг шиидэһэн байна. Элэ бүгэдэнь Латиин Америкэ тушаа США-гай баримталдаг политикын, эндэхи оронуудай хэрэгүүдтэ сэхэ хамаарха, ЦРУ-гай һүйдхэлэй ябуулга улам үргэдхэхэ, үнэн зүб үзэл бодолтониие дараха, Латиин Америкын оронуудай үнэхөөр бэеэ дааһан байдалтай болохые хүсэдэг, США-гай шэнэ түхэлэй колониализмые буруушаан тэмсэдэг хүнүүдые мүрдэлгэ хюдалгадань хархис засагуудта буу зэбсэг бүри олоор үгэжэ туһалха политикын шэнэ шата болоно.

ПОЛЬШОДОХИ БАЙДАЛ ТУХАЙ

ВАРШАВА. Польшодохи байдал политическэ шанга тэмсэлэй шэнжэтэй болонхой. Ниитын ба политическэ байдалай саашадаа тогтууригүй болохо аюулай тохёолдоод байһые хүдэлмэришэн ангиин ехэнхи хубинь улам эли тодоор ойлгон мэдэрнэ, контрреволюцида эсэргүү сохилтые шангадхаха хэмжээнүүд абтаха байха гээд хүлеэнэ. Гэхэ зуура, забастовкын долгин намхарнагүй. Бельскэ воеводстводо забастовко болложо үргэлжэлһөөр. Эндэхи зуу гаран предприяти хүдэлмэрилнэгүй. Хорото номнолой листовконууд бүхы орон дотор тараагдана.

Энээнтэй дашарамдуулан, «Трибуна люду» иигэжэ бэшэнэ: Польшодохи шахардуу байдалые улам дэбэргэһэн ябуулга тухай мэдээсэлнүүд ороной элдэб нютагуудһаа ороно. Гэхэ зуура түбшэн, габшагай хүдэлмэриин орон дотор тон шухала болоод байхада, экономико ба ниитын байдалые задагайруулха зорилготой ябуулганууд улам дэбэргэгдэнэ. Забастовконууд эндэ хашалта баалалта хэхэ харша арга болгогдоно.

Нютагуудтахи профсоюзна зарим ажал ябуулагшадай аашые эрид шангаар сэгнэхэ хэрэгтэй гэжэ «Трибуна люду» бэшэнэ. Тэдэ ажал ябуулагшад оршон байдалые түгшүүрилтэй болгохо хүсэлэнтэй. Хүдэлмэрилхэгүй субботонууд гү, олониитэдэ мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүдтэ хабаадалга, «Хүдөөгэй солидарность» гэдэгые абаха гэхэ мэтые хэрэглэнэ. Тэдэнэр ямаршье ушар байдалые хараада абанагүй, өөһэдынгөө ябуулгануудаар эмхи гуримгүй байдал дэбэргэнэ. Эдэ бүгэдэнь социально-экономическа тон ехэ гарза хохидолнуудые ушаруулна, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэлгэдэ, мүн шэнэ онол аргануудай ба ниитын гуримуудые бэхижүүлгэдэ һаад тойбо татана.

Общество тухашаранхай, ороной экономико һулараа гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ. Забастовкын мүнөөнэй хэм хэмжээндээ байгаа һаань, заһаруулагдашагүй ямар муу хойшолонгуудай орондомнай тохёолдохо байһаниинь эли гэжэ «Трибуна люду» түгэсхэл дотороо бэшэнэ.

ДЭЛХЭЙН ОЛОНИИТЭ БУРУУШААНА

НЬЮ-ЙОРК. Дэлхэйн, тэрэ тоодо Америкын олониитэ Р. Рейганэй хараа бодолые, Сагаан байшанда пресс-конференци дээрэ СССР-эй уласхоорондын ажал ябуулгын үг зорилгонууд ба удха шанарые зорюута хазагайруулан дурдаһыень эрид буруушаана.

Политическэ мэдээжэ шэнжэлэгшэ Дж. Рестон энэ асуудалаар «Нью-Йорк таймс» газетэдэ бэшэхэдээ, «шэнэ захиргаанай ябуулга «дан жүрөөдэһэн» шэнжэ шэглэлтэй» гэжэ тэмдэглэбэ. «СССР-ые США-гай президентын гэмнэһэн тушаа хэлэбэл, тэрэнь гансашье Советскэ Союзтан бэшэ, мүн Холбоото Штадуудай союзнигуудтай харилсаанай талаар шахардуу байдал тохёолдуулжа магад» гээд тэрэ тусхайлан тэмдэглэнэ.

ПАРИЖ. «Вашингтоной баримталдаг хараа бодолые шангадхаһан ябуулга США-гай союзнигуудай зүгһөө өөһэдын һанамжануудтайгаар угтагдаа, — гэжэ «Котидьен де Пари» газетэ бэшэнэ. Манай правительство зүүн ба баруун оронуудай тэнсүү хүсэтэй байлгын гол ёһо баримталха; сэрэгэй талаар булюу болохо гэдэг баруунай хараа бодолые буруушааһан «ажаглалтануудые» хэхэ байха гээд һаяын үдэрнүүдтэ мэдүүлээшэ ФРГ-гэй федеральна канцлер Г. Шмидтын һанамжа — «дураа гуталгын түрүүшын шэнжэ тэмдэг» болоно гэжэ тус газетэ нэрлэнэ.

ФРГ-гэй канцлерай хэлэһые үндэһэ болгон, «Матэн» газетэ иигэжэ тусхайлан тэмдэглэнэ: «Рейганэй мэдүүлгэһээ уламжалан, дураа гутаһанаа Г. Шмидт нюунагүй».

ЛОНДОН. США-гай президентын пресс-конференциие Англиин «Санди таймс» шэнжэлэн тайлбарилхадаа, «дискуссиһаа хөөрэлдөөнүүдтэ хүргэжэ боломоор эли тодо оно мүрэй пресс-конференци дээрэ оройдоо заагдаагүй байһанда баруун тээхи зарим дипломадуудай һанаата болоһон» тухай тэмдэглэнэ.

БЕЛГРАД. США-гай шэнэ президент уласхоорондын асуудалаар хэлсэгдэжэ ойлголсогдоһые һэжэглэлдэ оруулаа гэжэ «Борба» бэшэнэ. Дээдэ тушаалтатай политическэ ажал ябуулагшада таарахагүй үгэнүүдые Советскэ Союз тушаа хэлэбэ, стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай Советскэ Союзтай үни зүбшэлэн хараалагдаһан договорые сүм шэнээр хаража үзэхэ гэбэ. Палестинные сүлөөлхэ эмхиие, хуулита национальна эрхэнүүдэйнгээ түлөө, оронуудаа сүлөөрүүлгын түлөө тэмсэгшэ Намибиин ба Сальвадорой сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдые Р. Рейган уласхоорондын терроризм гээд тоолоно гэжэ тус газетэ тэмдэглэбэ. «Борба» газетын тэмдэглэһэнэй ёһоор, Р. Рейганэй сэгнэлтэнүүд «хүйтэн дайнай» гутамшаг үеын хэрэгүүдые һануулна».

ВИА АГЕНТСТВЫН МЭДЭЭСЭЛ

ХАНОЙ. Хитадай засагаархид социалис Вьетнамай сүлөөтэ байдал ба газар дайдын бүтэн байлгые бүдүүлигээр эбдэжэ, вьетнам-хитад хилэ дээрэхи түгшүүрилые улам дэбэргэнэ.

ВИА агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Хитадай подразделенинүүд январиин 18-һаа 27 хүрэтэр Вьетнамай Лайтяу, Хатуен, Каобанг, Лангшон, Хоанглиеншон ба Куангнинь гэхэ мэтэ хойто провинцинууд худар нэгэнтэ бэшэ добтолон ороһон байна. Хитадай сэрэгшэд зэбсэгтэ добтолгонуудые хэхэдээ, тарилгануудые, ажахын байранууд ба таряашадай бусад зөөри үгы хэнэ, харгынууд дээрэ минэнүүдые табина. Хитадай артиллери Вьетнамай хилэ шадарай районуудые оло дахин буудаа. Тэрээнһээ шалтагаалан, материальна ехэ гарза хохидол ушаруулагдаа. Эгээлэй зоной дундаһаа олохон хүн алуулһан ба шархатаһан байна.

ГВАТЕМАЛАДАХИ БАЙДАЛ

САН-ХОСЕ. Гватемалаһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, энэ ороной патриотическа хүсэнүүд Холбоото Штадуудай зүгһөө дэмжэгдэдэг хархис засагта эсэргүү зэбсэгтэ тэмсэлээ улам шангадхажа байна. Эдэ хүсэнүүд һүүлэй хэдэн үдэрэй турша соо Киче, Кесальтенанго, Сучитепекес департаментнуудта хэдэ хэдэн амжалтатай ябуулгануудые хэһэн, хэдэн арбаад солдадуудые алаһан, сэрэгэй олохон машинануудые бута сохиһон байна. Гватемалын ниислэлэй революционно эмхинүүдэй гэшүүд полициин казармануудта зоримгойгоор добтолоо. Зэбүүрхэлтэ диктатурада эсэргүү зэбсэгтэ тэмсэлдэ хабаадахыень арад зониие уряалһан листовконуудые патриодууд тараана.

ГАИ-гай экран

Үнгэрһэн долоон хоногто гүрэнэй автоинспекциин харгын патрульна албанай хүдэлмэрилэгшэд һогтуугаар машина жолоодожо ябаһан 55 хүниие балшыса барья. Тэдэнэй 16-ниинь нэгэ рейдэй үедэ элирүүлэгдэһэн байна. Харгыгаар ябаха дүримые хазагайруулагшад тушаа материалнууд тусхай комиссиин үзэмжэдэ үгтөө. Табан авари болложо, гурбан хүн наһа бараһан, гурбаниинь гэмэлтэһэн байна.

Энэ удаа түрэлхидтэ, багшанарта һануулга хэхээр гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, һүүлэй үедэ һургуулиин наһанай үхибүүд олоороо харгын дүримые хазагайруулдаг болоо. Ехэшүүл хүүгэдтэ бодото анхарал хандуулнагүй. Тиимэһээ багашуул, һурагшад гудамжаар ябаха дүрим сахидаггүй, һэргылэмжэгүй ябалгын бодото хойшолон тухай бодожо үзэдэггүй байха юм. Жэшээлхэдэ, январиин 29-дэ 6 наһатайхан В. Сметанин гэнтэ үйлсын тэгэндэ гүйжэ гараад, автомашинада дайруулаа. Ашаанай машинын жолоошон В. Г. Мартыненко хэдышье оролдобол, машинаа саг зуура зогсоожо шадаагүй. Ямаршье дүрим баримталангүй, харгы хүндэлэн харайһан хүбүүн ехээр гэмэлтэжэ, больницада оруулагдаа. Жэлэй эхинһээ 8 үхибүүн гэнэ усалда ороо.

Шэнэ жэлэймнай түрүүшын һарын һүүлшын долоон хоногто харгын дүрим эбдэһэн 1153 жолоошон баригдаа.

Н. СЕМЕНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Байгалһаа Амар хүрэтэр түмэр зам барихабди». «Ерээдүй тээшэ хаймадан харахада» — КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Модогоевой статья. «Элбэг баян тэжээл бэлдэхын түлөө». А. Березкиной «Ажахын тоосоото даабарида гүшэглэн» гэһэн статья. ТАСС-ай һонин.

Хоёрдохи ба гурбадахи хуудаһануудта. «Байгалһаа Амар хүрэтэр түмэр зам барихабди». Эндэ «Восточно-Сибирская правда», «Правда Бурятии», «Забайкальский рабочий», «Тихоокеанская звезда», «Социалистическая Якутия», «Амурская правда» газетэнүүдэй корреспондентнүүдэй бэлдэһэн элдэб жанрай материалнууд толилогдобо. Тэдэнь бултадаа Байгал-Амарай түмэр замай барилгада зорюулагданхай.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Шэнэ һонин, үйлэ хэрэгүүд, тоо, баримтанууд» — нютаг нютагһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй суглуулбади. «Бүмбэрсэг дэлхэйн һонин». — ТАСС-ай корреспондентнүүдэй хилын саанаһаа эльгээһэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Соносхолнууд.

САГАЙ УЛАРИЛ

Мүнөөдэр сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, шииг нойтон ... хогүй. Баруун-хойноһоо ... кундын 5—10 метр хүсэ... гөөр һалхилха. Үдэртөө 12—17 градус хүйтэн байха... хүлеэгдэнэ.

Улаан-Үдэдэ сэлмэлтэй бүрхэлгэтэй байха, шииг ... тон орохогүй. Баруун-хой... һөө секундын 5—10 м хүсэтэйгөөр һалхилха. 1... 16 градус хүйтэн болон...

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Харюусагты, горнистнар!». 10.35 «Бесприданница» — уран һайханай фильм. 12.00 — Шэнэ һонин. 15.25 — Дамжуулгын программа. 15.30 — Шэнэ һонин. 15.45 — Аэрофлодой үдэртэ. Баримтата фильм. 16.35 — Теннисээр уласхоорондын мүрысөөнүүд. Түгэсхэлэй наадан. 17.05 — Хүгжэм. 17.30 — «Телестадион».

Улаан-Үдэ. 18.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.15 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 18.40 — «Проект зүбшэн хэлсэнэбди» гэһэн циклһээ.

Москва. 19.00 — «Бидэ БАМ баринабди». 19.35 — «Марусина карусель» — мультфильм. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — ЦТ-гэй ба ВР-гэй эстрадно-симфоническа оркестрэй концерт. 20.30 — «Олон түмэнэй Ленинскэ университет». 21.00 — Л. И. Брежневэй номоор найруулагдан табигдаһан «Шэнэ газар» гэжэ олон серитэй баримтата фильм. 22.00 — «Время». 22.35 — Фигурна һолжоролгоор Европын чемпионат. Австриһаа дамжуулга. 23.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 23.50 — Спортын программа. Санын спортоор СССР-эй чемпионат. Эхэнэрнүүд. ... км. 2. Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Динамо» ... — «Спартак» (2-дохи ба ... дахи үенүүд).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 18.00 — «М... ва шадархи уулзалгануу...». 18.30 — «Эдир уран б...тэн».

Улаан-Үдэ. 19.00 — Со... холнууд. 19.10 — «Ол... пиадатай хахасалга» — ... римтата фильм. 20.00 «Факел» — залуушуу... программа.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, перевод — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-03320. Заказ № 30. Индекс 5901...